

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1129809

**ANALÝZA A ÚČTOVANIE DLHODOBÉHO MAJETKU VO
VYBRANOM PODNIKATEĽSKOM SUBJEKTE**

2011

Erika Kramaríková

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

**ANALÝZA A ÚČTOVANIE DLHODOBÉHO MAJETKU VO
VYBRANOM PODNIKATEĽSKOM SUBJEKTE**

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	6284700 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra informačných systémov
Školiteľ:	Košovská Iveta Ing., PhD.

Nitra 2011

Erika Kramaríková

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Erika Kramaríková vyhlasujem, že som bakalársku prácu na tému „Analýza a účtovanie dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 28. apríla 2011

.....

Erika Kramaríková

Pod'akovanie

Touto cestou sa chcem poďakovať pani Ing. Ivete Košovskej, Phd. za odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Pod'akovanie patrí aj zamestnancom vybraného podnikateľského subjektu za poskytnutie podkladov a informácií potrebných pre vypracovanie záverečnej práce.

Abstrakt

Dlhodobý majetok predstavuje neodmysliteľnú súčasť každého podnikateľského subjektu a každý podnik sa ho snaží využívať čo najefektívnejšie. V predkladanej bakalárskej práci sme sa zamerali na analýzu a účtovanie dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte. Za hlavný cieľ sme si stanovili zhodnotiť stav dlhodobého majetku pomocou vybraných finančných ukazovateľov, zhodnotiť štruktúru a vývoj dlhodobého majetku a riešenie problematiky účtovania dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte. Pri spracovaní záverečnej práce sme vychádzali z názorov a postojov domácich a zahraničných autorov, ktoré sú prezentované v teoretickej časti práce. Nasledovná kapitola je venovaná charakteristike objektu skúmania a vybraných ukazovateľov finančnej analýzy. Praktická časť je zameraná na splnenie hlavného cieľa bakalárskej práce. Pri vypracovaní tejto kapitoly sme vychádzali z materiálov, ktoré boli poskytnuté analyzovaným podnikateľským subjektom. V závere je prezentované komplexné zhodnotenie získaných výsledkov a návrhy na odstránenie ich nedostatkov.

Kľúčové slová: majetok, dlhodobý majetok, účtovníctvo

Abstract

A long term assets are an inseparable part of each business entity and therefore each company tries to use them in the most effective way. This bachelor thesis is focused on analysis and accounting of the long term assets in selected business entity. The main aim of this thesis is to assess the status of long term assets by selected financial indicators, evaluate the structure and development of long term assets and solution the issue of accounting a long term assets in selected business entity. The final thesis was based on opinions and attitudes of domestic and foreign authors presented in the theoretical part. The following chapter characterizes the object of investigation and the selected indicators of the financial analysis. The practical part is intended to fulfill the main goal of this thesis. The materials that were provided by analyzed company were used in order to work out this chapter. A comprehensive assessment of the results and the recommendations how to eliminate their weaknesses is presented in the conclusion.

Key words: assets, long-term assets, accounting

Obsah

OBSAH	5
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK.....	7
ÚVOD.....	9
1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	10
1.1 PODNIK, PODNIKANIE, PODNIKATEL	10
1.2 MAJETOK PODNIKU	12
1.3 DLHODOBÝ MAJETOK A JEHO ČLENENIE	14
1.4 OBSTARÁVANIE, ODPISOVANIE A VYRADENIE DLHODOBÉHO MAJETKU	16
1.5 ÚČTOVNÍCTVO A JEHO VÝZNAM	18
2 CIEĽ PRÁCE.....	20
3 METODIKA PRÁCE	21
3.1 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	21
3.2 METODICKÝ POSTUP	23
3.3 MATERIÁL A METÓDY SKÚMANIA	23
3.4 POUŽITÉ UKAZOVATELE FINANČNEJ ANALÝZY	24
4 VLASTNÁ PRÁCA	28
4.1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ VLASTNEJ PRÁCE	28
4.1.1 <i>Charakteristika dlhodobého majetku.....</i>	<i>29</i>
4.1.1.1 Obsahové vymedzenie dlhodobého nehmotného majetku.....	29
4.1.1.2 Obsahové vymedzenie dlhodobého hmotného majetku	29
4.1.1.3 Obsahové vymedzenie dlhodobého finančného majetku.....	30
4.2 ANALÝZA DLHODOBÉHO MAJETKU VYBRANÉHO PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU ..	33
4.2.1 <i>Štruktúra majetku vybraného podnikateľského subjektu</i>	<i>33</i>
4.2.2 <i>Analýza dlhodobého majetku s využitím ukazovateľov finančnej analýzy.....</i>	<i>37</i>
4.2.2.1 Ukazovatele aktivity dlhodobého majetku	37
4.2.2.2 Ukazovateľ rentability dlhodobého majetku	37
4.2.2.3 Ukazovateľ účinnosti a viazanosti dlhodobého majetku	38
4.2.2.4 Stupeň krytia dlhodobého majetku	38
4.2.2.5 Štruktúra a stupeň ekonomického opotrebenia majetku	39

4.3	ÚČTOVANIE DLHODOBÉHO MAJETKU VO VYBRANOM PODNIKATEĽSKOM SUBJEKTE	41
4.3.1	<i>Vedenie účtovníctva</i>	<i>41</i>
4.3.2	<i>Obstaranie dlhodobého nehmotného a hmotného majetku.....</i>	<i>41</i>
4.3.2.1	Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku.....	42
4.3.2.2	Obstaranie dlhodobého hmotného majetku	42
4.3.3	<i>Odpisovanie dlhodobého hmotného majetku.....</i>	<i>43</i>
4.3.4	<i>Vyradenie dlhodobého hmotného majetku.....</i>	<i>44</i>
	ZÁVER	46
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	49
	PRÍLOHY.....	51

Zoznam skratiek a značiek

a pod. – a podobne

CP – cenné papiere

DCK – dlhodobý cudzí kapitál

DFM – dlhodobý finančný majetok

DHM – dlhodobý hmotný majetok

DK – dlhodobý kapitál

DM – dlhodobý majetok

DNM – dlhodobý nehmotný majetok

DPH – daň z pridanej hodnoty

€ - euro

ha - hektár

ID – interný doklad

NC – nadobúdacia cena

NM – neobežný majetok

OC – obstarávacia cena

PFA – prijatá faktúra

podkap. – podkapitalizovaný

PZU – protokol o zaradení do užívania

r. – riadok

resp. – respektíve

S – Súvaha

SHV a SHV – samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí

SKK – slovenská koruna

str. – strana

tab. – tabuľka

t. j. – to jest

V – Výkaz ziskov a strát

VBÚ – výpis z bankového účtu

VFA – vystavená faktúra

VH – výsledok hospodárenia

VK – vlastný kapitál

VPD – výdavkový pokladničný doklad

VÚÚ – výpis z úverového účtu

ZC – zostatková cena

zn. – značka

ZS – základné stádo

Ø - priemerný

Úvod

V priebehu historického vývoja prešlo poľnohospodárstvo veľkým počtom zásadných zmien. V dôsledku priemyselnej revolúcie poklesol počet ľudí pracujúcich v tomto obore z deväťdesiatych percent na súčasné dve až tri percentá. Rovnako klesol aj poľnohospodársky podiel na hrubom domácom produkte a v istom zmysle aj záujem ľudí o jeho zvyšovanie. Moderné poľnohospodárstvo je stále dôležité, avšak v mysli väčšiny Európanov je len okrajovým oborom, ktorému sa nevenuje dostatočná pozornosť. Takýto postoj naďalej pretrváva aj napriek tomu, že podvedome tušíme, že to nie je správne. Očakáva sa pomerne v krátkej dobe citeľný zlom, pretože poľnohospodárstvo predstavuje primárny obor ekonomiky. Ani prudký rozvoj informačných technológií nemôže zmeniť fakt, že základom ekonomiky je premena materiálneho sveta pomocou energie a myšlienok na užitočné produkty. Poľnohospodárstvo vytvára v tomto zmysle jednu bázu ekonomiky.

Na Slovensku klesá počet pracovníkov zamestnaných v poľnohospodárstve prudkým tempom. Mladú generáciu odrádza najmä slabé finančné ohodnotenie, náročnosť práce, ale aj sezónnosť. Situáciu o to viac zhoršila hospodárska kríza, ktorá na Slovensku prepukla v druhej polovici roku 2008. Celkový pokles cien agrárnych komodít klesal pod úroveň výrobných nákladov. Poľnohospodári nemali žiadnu silnú komoditu, ktorú by mohli predávať, aby na tom neprerábali. V súčasnosti je stav opačný. K rastu cien potravín prispeli vyššie regulované ceny, cenový vývoj na komoditných trhoch vo svete a v neposlednom rade aj rast dane z pridanej hodnoty.

V každom podniku, či už ide o podnik výrobný alebo nevýrobný, zohráva dôležitú úlohu majetok. Výnimkou nie sú ani poľnohospodárske podniky zamerané na rastlinnú alebo živočíšnu výrobu. Pod pojmom majetok podniku rozumieme všetky prostriedky, ktoré sú vytvárané alebo obstarávané podnikom za účelom ich používania a efektívneho hospodárenia. Dôležitou zložkou majetku každého podnikateľského subjektu je dlhodobý majetok, ktorý je tvorený dlhodobým nehmotným majetkom, dlhodobým hmotným majetkom a dlhodobým finančným majetkom.

Cieľom predkladanej bakalárskej práce je zhodnotiť stav dlhodobého majetku, jeho štruktúru a vývoj a riešenie problematiky účtovania dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte. Z dôvodu nevyhnutnej potreby podnikateľského subjektu vlastniť dlhodobý majetok považujeme danú problematiku za stále aktuálnu.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

Prvá kapitola bakalárskej práce je zameraná na teoretické spracovanie danej problematiky. Pri jej vypracovaní sme vychádzali z názorov a myšlienok domácich, ako aj zahraničných autorov.

1.1 Podnik, podnikanie, podnikateľ

Neodmysliteľnou súčasťou trhového hospodárstva je podnik, ktorý vyrába výrobky alebo poskytuje služby na predaj širokému okoliu. Pod okolím rozumieme domácnosti, súkromných podnikateľov, veľké spoločnosti, ktoré nakupujú výrobky za účelom ich spotrebovať alebo ďalej predať. Cieľom každého podnikateľa je dosiahnuť stav, kedy bude jeho podnik prosperovať, čiže bude v podnikaní úspešný a bude dosahovať zisk.

OBCHODNÝ ZÁKONNÍK (č. 513/1991 Zb. z. v znení neskorších predpisov) definuje podnik ako súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Pod pojmom podnik **SRPOVÁ, J. – ŘEHOŘ, V. a kol. (2010)** rozumejú ekonomickú a právne samostatnú jednotku, ktorá existuje za účelom podnikania. S ekonomickou samostatnosťou, ktorá je prejavom slobody v podnikaní, súvisí zodpovednosť vlastníkov za konkrétne výsledky podnikania. Právnu samostatnosťou rozumejú možnosť podniku vstupovať do právnych vzťahov s inými trhovými subjektmi, uzatvárať s nimi zmluvy, z ktorých pre nich vyplývajú tak práva, ako aj povinnosti.

Podľa **BIELIKA, P. (2008)** je podnik ekonomická a organizačná forma usporiadania výroby, obchodu a služieb, ktorá je založená na dosahovaní zisku prostredníctvom podnikateľskej činnosti.

Podnik je systémom, ktorý je otvorený vo vzťahu ku svojmu okoliu. Medzi ním a okolím dochádza k interakcii, to znamená, že podnik potrebuje ku svojej činnosti vstupy a súčasne musia existovať výstupy. Sú nimi výrobky a služby, ktoré vo svojom okolí realizuje. Tieto vzťahy k okoliu môžeme označiť ako aktívne, pretože sú dôvodom jeho existencie, konštatujú **ZUZÁK, R. – KÖNIGOVÁ, M. (2009)**.

Podmienky podnikania na území Slovenskej republiky upravujú dva základné právne predpisy: **Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** a **Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník**, ktorý pod pojmom podnikanie rozumie sústavnú

činnosť vykonávanú samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Pod živnostenským podnikaním rozumieme takú podnikateľskú činnosť, ktorá nie je zakázaná zákonom a nie je vylúčená zo živnostenského podnikania. Živnostenský zákon upravuje len tie druhy podnikateľskej činnosti, ktoré majú živnostenský charakter. Definícia podnikateľa je podľa živnostenského zákona užšia ako podľa Obchodného zákonníka, ktorý za podnikateľa považuje i osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, ktorá nie je živnosťou [cit. 2011-02-11].

VEBER, J. - SRPOVÁ, J. a kol. (2008) charakterizujú podnikanie z viacerých hľadísk:

- Ekonomické poňatie – podnikanie je spojenie ekonomických zdrojov a iných aktivít tak, aby sa zvýšila ich pôvodná hodnota. Je to dynamický proces vytvárania pridanej hodnoty.
- Psychologické poňatie – podnikanie je činnosť motivovaná potrebou niečo získať, niečo dosiahnuť, vyskúšať si niečo, niečo si splniť. Podnikanie v tomto pohľade je prostriedok k dosiahnutiu sebarealizácie, zbavenia sa závislosti, postavenia sa na vlastné nohy a pod.
- Sociálne poňatie – podnikanie je vytváranie blahobytu pre všetkých zainteresovaných, hľadanie cesty k dokonalejšiemu využitiu zdrojov, vytváranie pracovných miest a príležitostí.

Pred tým než podnikateľ začne podnikáť, musí zvážiť možné straty. Podnikanie so sebou neprináša len rôzne výhody, ale aj povinnosti a riziká, ktorým bude musieť podnikateľ počas uskutočňovania svojej činnosti čeliť.

Rozlišujeme dva druhy podnikateľov, a to primárnych a sekundárnych. Primárny podnikateľ je vždy fyzická osoba, vlastník podniku, pričom pre vlastníka je podnik nástrojom podnikania. Ak vlastník podnik iba spravuje, čo je typické pre veľké podniky, deleguje svoje podnikateľské role a funkcie na podnik, ktorý podniká ako sekundárny podnikateľ v záujme vlastníka – primárneho podnikateľa, konštatujú **SRPOVÁ, J. – ŘEHOŘ, V. a kol. (2010)**.

Podľa **OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA** (č. 513/1991 Zb. z. v znení neskorších predpisov) podnikateľom je:

- osoba zapísaná v obchodnom registri,
- osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,

-
- osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
 - fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

1.2 Majetok podniku

Existencia majetku podnikateľa (peniaze, inventár, pozemky, materiál, stroje, dopravné prostriedky, softvér a iné) je nevyhnutnou podmienkou prevádzkovania podnikateľskej činnosti. Ak podnikateľský subjekt hospodári s majetkom efektívne, tak by mal priniesť ekonomický úžitok vo forme rastu bohatstva podnikateľa. Vo vlastnom záujme každého podnikateľa je svoj majetok chrániť, zveľaďovať a neustále inovovať.

Podľa **ZÁKONA Č. 431/2002 O ÚČTOVNÍCTVE v znení neskorších predpisov** sú majetkom:

- tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 až 28; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch,
- v zmysle tohto zákona pod pojmom aktíva rozumieme ekonomické prostriedky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, od ktorých sa očakáva, že v budúcnosti povedú k zvýšeniu ekonomických úžitkov; aktíva tvoria majetok a iné aktíva. Pasíva sú zdroje majetku, ktoré predstavujú celkovú sumu záväzkov účtovnej jednotky vrátane iných pasív a rozdielu majetku a záväzkov.

PETERSON, R. (2002) sa stotožňuje s názorom, že majetok je pravdepodobný budúci ekonomický úžitok, ktorý je dôsledkom minulých transakcií alebo udalostí, získaný alebo riadený konkrétnou účtovnou jednotkou. Majetok predstavuje budúci úžitok, ktorý zahŕňa schopnosť, jednotlivo alebo v kombinácii s inými aktívami, priamo alebo nepriamo sa zapojiť k tvorbe budúcich čistých peňažných tokov.

Majetok, ktorý podnikateľský subjekt má, svojou podnikateľskou činnosťou zveľaďuje a chráni. Eviduje ho v peňažných jednotkách (v €) a podľa potreby aj v jednotkách množstva, tvrdia **MÁZIKOVÁ, K. – BOUŠKOVÁ, D. - MATEÁŠOVÁ M. (2009)**.

ŠOSTRONEKOVÁ, M. – KAJANOVÁ, J. (2009) sa stotožňujú s názorom, že v účtovníctve sa na majetok uplatňuje dvojaký pohľad. (Schéma 1). Raz sledujeme majetok podľa jeho formy, druhov a účelu, na ktorý sa používa a v tomto prípade sa majetok označuje ako „aktíva“. (Schéma 2).

Schéma 1 Znáznornenie bilančnej rovnice

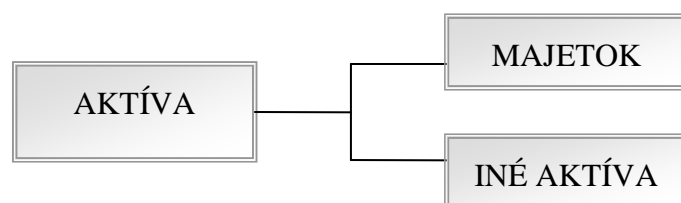

Odpovedá na otázku: ČO máme?

Odpovedá na otázku: ODKIAL to pochádza?

Zdroj: Mázik, J. a kol. : Účtovníctvo I., 2004, str. 40

Schéma 2 Majetok podľa jeho formy, druhov a účelu - aktíva

Zdroj: Pataky, J. – Škorecová, E. – Bitterová, M.: Podvojný účtovníctvo pre samoukov, 2010, str. 20

ŠOSTRONEKOVÁ, M. – KAJANOVÁ, J. (2009) vo svojej literatúre zdôrazňujú, že druhý raz sa majetok sleduje podľa zdrojov krytia, t. j. podľa toho, odkiaľ sa majetok získal. Tieto zdroje krytia majetku sa vyjadrujú pojmom kapitál, ktorý sa v účtovníctve označuje ako „pasíva“. (Schéma 3). Každá jednotlivá položka zdrojov krytia sa označuje ako „pasívum“. Medzi aktívami a pasívami platí základný vzťah rovnosti, to značí, že súčet aktív musí byť úplne zhodný so súčtom pasív.

Schéma 3 Zdroje krytia majetku – pasíva

Zdroj: Pataky, J. – Škorecová, E. – Bitterová, M.: Podvojný účtovníctvo pre samoukov, 2010, str. 44

Majetok vystupuje v účtovnej jednotke podľa **MÁZIKA, J. a kol. (2004)** v rozličných formách, pričom je pre majetok príznačná neustála premena týchto foriem – je v neustálom kolobehu. Podľa toho, ako sa majetok zúčastňuje výrobného procesu, možno potom vymedziť dve veľké skupiny majetku – neobežný a obežný majetok.

K obežnému (krátkodobému) majetku patria také majetkové zložky, ktoré sa v podnikateľskej činnosti menia na inú formu (naturálna forma na peňažnú a pod.) a dochádza u nich k jednorazovej spotrebe, tvrdia **PATAKY, J. – ŠKORECOVÁ, E. – BITTEROVÁ, M. (2010)**

SEDLÁK, M. a kol. (2007) uvádzajú, že podstatnú časť majetku podnikov tvorí dlhodobý majetok¹. Jeho základnou charakteristikou je jeho viacročná životnosť. V transformačnom procese podniku sa spotrebúva postupne a v priebehu svojej životnosti tiež postupne prenáša svoju hodnotu do hodnoty nových výrobkov, pričom si zachováva svoju pôvodnú naturálnu formu.

Podľa **POSTUPOV ÚČTOVANIA PRE PODNIKATEĽOV § 12 ods. 1 Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92** sa majetok účtovnej jednotky z časového hľadiska člení na dlhodobý majetok a krátkodobý majetok. Dlhodobý majetok je majetok, ktorého doba použiteľnosti, dohodnutá doba splatnosti alebo vyrovnania iným spôsobom pri vzniku účtovného prípadu je dlhšia ako jeden rok. Krátkodobý majetok je majetok, ktorého doba použiteľnosti, dohodnutá doba splatnosti alebo vyrovnania iným spôsobom pri vzniku účtovného prípadu je najviac jeden rok.

1.3 Dlhodobý majetok a jeho členenie

Dlhodobý majetok podniku podľa **BIELIKA, P. (2008)** predstavuje vo všeobecnosti rozhodujúcu časť jeho celkového majetku. Je tvorený viacerými formami majetku a často je označovaný aj ako majetok zriaďovací, fixný, stály, neobežný, v minulosti označovaný názvom základné prostriedky a investičný majetok.

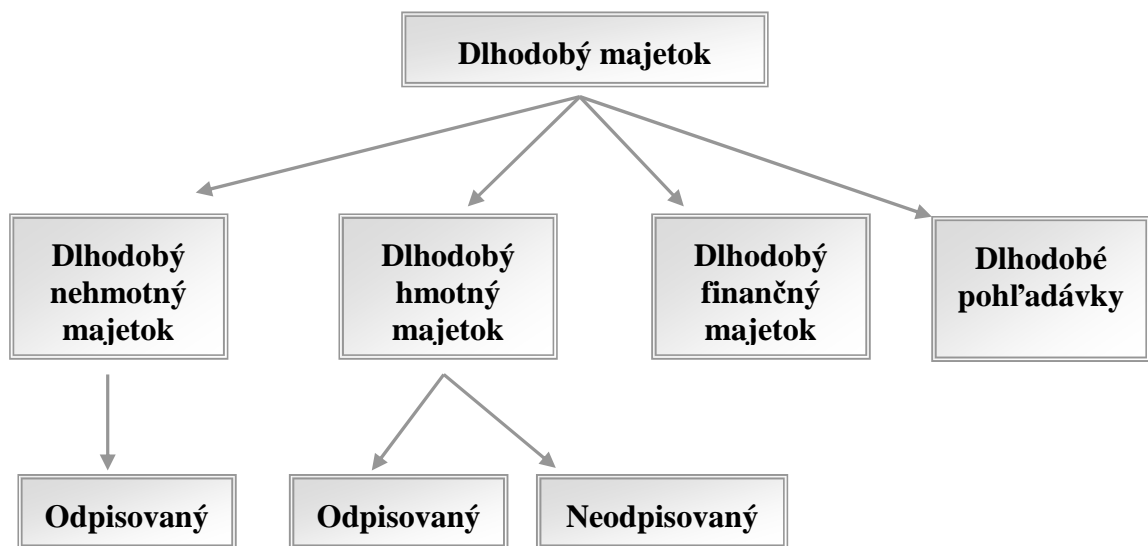
PATAKY, J. – ŠKORECOVÁ, E. – BITTEROVÁ, M. (2010) sa stotožňujú s názorom, že dlhodobý majetok sa člení na (Schéma 4):

- dlhodobý nehmotný majetok, ktorého ocenenie je vyššie ako 2400,- € a doba použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok,

¹ Dlhodobý majetok sa v literatúre nazýva aj investičný alebo neobežný majetok

- dlhodobý hmotný majetok, ktorého ocenenie v prípade samostatne hnutelných vecí a súborov hnutelných vecí je vyššie ako 1 700,- € a doba použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok,
- dlhodobý finančný majetok, ktorý predstavuje cenné papiere, podiely, pôžičky, ďalší majetok ako sú umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov a pozemky, ktoré podnik nakúpil s cieľom dlhodobo uložiť voľné peňažné prostriedky,
- dlhodobé pohľadávky ako pohľadávky s dohodnutou dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok.

Schéma 4 Schéma členenia dlhodobého majetku

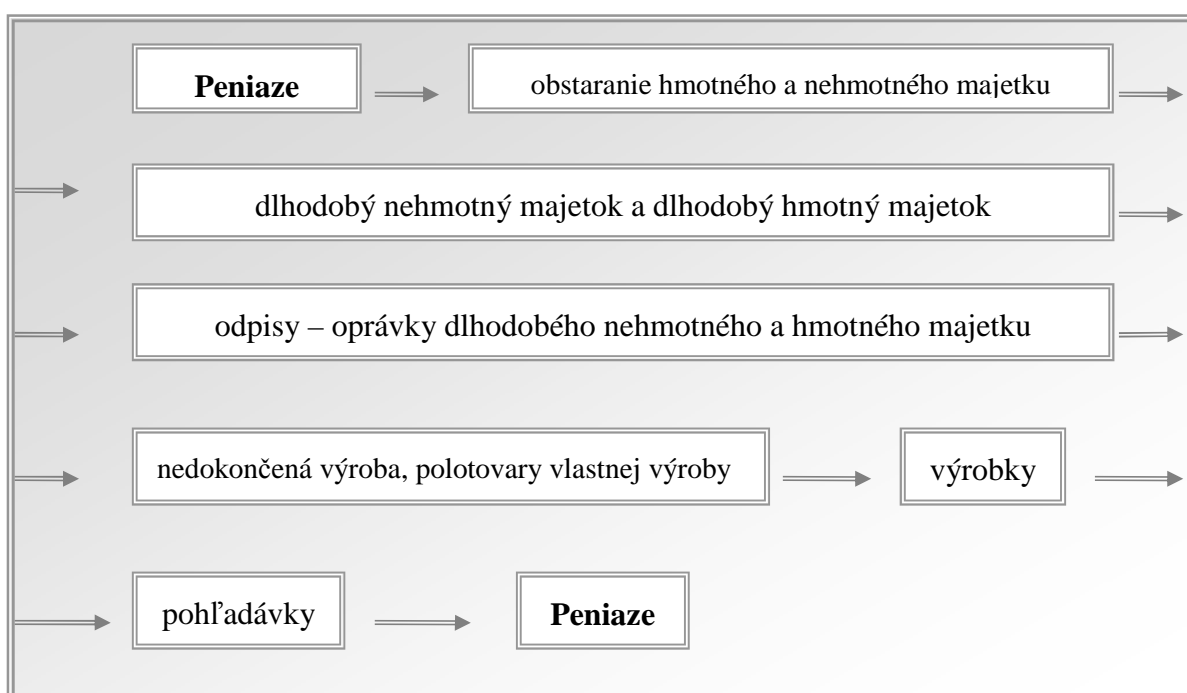
Zdroj: Pataky, J. – Škorecová, E. – Bitterová, M.: *Podvojný účtovníctvo pre samoukov*, 2010, str. 26

HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M. (2010) tvrdia, že kolobeh dlhodobého nehmotného a hmotného majetku možno označiť ako úplný kolobeh majetku, začína a končí peňažnými prostriedkami (Schéma 5). Podľa uvedených autorov je interpretácia vecnej stránky kolobehu nasledovná:

- podnik investuje peniaze do obstarania nehmotných a hmotných investícií,
- ktoré sa po splnení prevádzkových parametrov podľa osobitných predpisov stávajú nehmotným alebo hmotným majetkom,
- počas doby odpisovania vznikajú náklady z odpisov tohto majetku,

- suma odpisov počas doby odpisovania tvorí oprávky k odpisovanému majetku,
- náklady z odpisov sú súčasťou ocenenia nedokončenej výroby, ktorá sa finalizuje do výrobkov,
- výrobky sa realizujú – vznikajú pohľadávky,
- inkaso pohľadávok predstavuje zvýšenie peňažných prostriedkov na bankových účtoch alebo v pokladnici.

Schéma 5 Kolobeh dlhodobého neobežného majetku

Zdroj: Hacherová, Ž. – Látečková, A. – Kočner, M.: *Základy účtovníctva*, 2010, str. 33

1.4 Obstarávanie, odpisovanie a vyradenie dlhodobého majetku

Podnikateľský subjekt si môže obstarat' dlhodobý majetok rôznymi spôsobmi. Najčastejší je nákup dlhodobého majetku od iných podnikateľských subjektov. Podnik môže dlhodobý majetok vyrobiť aj sám alebo ho môže získať napríklad darovaním – vtedy hovoríme o bezodplatnom nadobudnutí.

CENIGOVÁ, A. (2010) vo svojej publikácii zdôrazňuje nasledované spôsoby obstarania dlhodobého majetku:

-
- kúpou,
 - vytvorením vlastnou činnosťou,
 - získaním práv na výsledky duševnej tvorivej činnosti,
 - bezodplatným nadobudnutím,
 - prijatím vkladu do základného imania,
 - prevodom podľa predpisov alebo preradením z osobného užívania do podnikania.
- Dlhodobým nehmotným a hmotným majetok sa stáva tiež technické zhodnotenie.

ŠLOSÁR, R. – ŠLOSÁROVÁ, A. (2005) tvrdia, že opotrebenie dlhodobého majetku sa prejavuje znížením jeho úžitkovej hodnoty. Hodnotu opotrebenia dlhodobého majetku v peňažnom vyjadrení za určité obdobie (napríklad dĺžka účtovného obdobia jeden rok alebo za jeden mesiac) vyjadruje odpis dlhodobého majetku.

Odpisy vyjadrujú opotrebenie majetku. Sú významnou nákladovou položkou, znižujú zisk podniku, a slúžia tak ako interný zdroj financovania. Podnik si môže zvoliť lineárny, degresívny alebo progresívny spôsob odpisovania. Tým je možné ovplyvniť zostatkovú hodnotu majetku i výsledok hospodárenia v danom období, uvádzajú **KNÁPKOVÁ, A. – PAVELKOVÁ, D. (2010)**.

Podľa **CHAJDIKA, J. (2004)** vyjadrením ročného opotrebovania majetku sú odpisy a vyjadrením celoživotného opotrebenia majetku sú oprávky. V každom okamihu platí vzťah:

$$\text{MAJETOK (v NC)} = \text{MAJETOK (v ZC)} + \text{OPRÁVKY}$$

Odpisovaním sa podľa **KOČNERA, M. (2003)** rozumie zahrňovanie odpisov z hmotného a nehmotného majetku evidovaného v majetku daňovníka k 31. decembru bežného roka, ktorý sa vzťahuje na zabezpečenie zdaniteľného príjmu, do výdavkov (nákladov) na zabezpečenie tohto príjmu.

ŠOSTRONEKOVÁ, M. – KAJANOVÁ, J. (2009) uvádzajú, že dlhodobý majetok sa od doby zaradenia do užívania vedie na príslušnom majetkovom účte a na účte oprávok k dlhodobému majetku sa účtuje znižovanie jeho hodnoty vplyvom opotrebenia, a to až do výšky jeho vstupnej ceny. Pri vyradení dlhodobého majetku môžu nastať dva prípady:

-
- vyradenie dlhodobého majetku, ktorý je úplne odpísaný,
 - vyradenie dlhodobého majetku pred jeho odpísaním.

CENIGOVÁ, A. (2010) sa stotožňuje s názorom, že dlhodobý majetok sa vyraduje:

- predajom,
- likvidáciou,
- vydaním alebo prevodom podľa osobitných predpisov,
- darovaním,
- vkladom dlhodobého majetku do obchodnej spoločnosti alebo družstva,
- v dôsledku škody alebo manka,
- preradením z podnikania do osobného užívania,
- delimitáciou.

1.5 Účtovníctvo a jeho význam

SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A. (2004) definujú pojem účtovníctvo ako relatívne uzatvorený a vnútorne usporiadaný systém informácií, ktorý poskytuje informácie v peňažnom vyjadrení o hospodárskej činnosti podniku a o výsledku tejto činnosti, t. j. poskytuje informácie o majetku podniku, vlastnom imaní, záväzkoch, výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch a výsledku hospodárenia.

Účtovníctvo podľa **HACHEROVEJ, Ž. – LÁTEČKOVEJ, A. – KOČNERA, M. (2010)** zabezpečuje informácie o majetkovej, finančnej a výnosovej situácii účtovnej jednotky. Je aktívnym nástrojom riadenia, tvorí jadro podnikového informačného systému. Bez preukázateľných informácií z účtovníctva nie je možné zabezpečovanie podnikateľskej činnosti.

§ 1 **ZÁKONA Č. 431/2002 O ÚČTOVNÍCTVE** v znení neskorších predpisov vymedzuje podnikateľské subjekty, ktoré majú povinnosť viesť účtovníctvo. V zjednodušenom znení sú nimi:

- právnické osoby, ktoré majú sídlo na území Slovenskej republiky,
- zahraničné osoby, ak na území Slovenskej republiky podnikajú alebo vykonávajú inú činnosť,

-
- fyzické osoby – živnostníci, ktorí nevedú daňovú evidenciu alebo si neuplatňujú výdavky v paušálnej výške.

Podnikateľský subjekt môže zabezpečiť vedenie svojho účtovníctva interne (bude si účtovníctvo viesť samostatne) alebo externe (vedenie účtovníctva prenechá firme, ktorej predmetom podnikania je vedenie účtovníctva [cit. 2011-02-12]).

MÁZIKOVÁ, K. a kol. (2006) vo svojej literatúre uvádzajú, že účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo správne, úplne, preukázateľne, zrozumiteľne a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov. Účtovná jednotka vedie účtovníctvo a zostavuje účtovnú závierku za účtovnú jednotku ako celok. Účtovníctvo sa musí viesť a účtovná závierka zostavovať v peňažných jednotkách slovenskej meny.

Podľa **KUČERU, M. – LÁTEČKOVEJ, A. (2008)** je účtovníctvo súčasťou podnikového informačného systému. Vzhľadom na charakter a rozsah poskytovaných informácií tvorí základ podnikového informačného systému, zaznamenáva a poskytuje údaje, ktoré:

- po stránke kvantitatívnej predstavujú zaevidovanie všetkých údajov o prebiehajúcej hospodárskej činnosti podniku, stave majetku a záväzkov,
- po stránke kvalitatívnej sa vyznačujú predovšetkým objektivnosťou, relevantnosťou, včasnosťou, zrozumiteľnosťou, porovnateľnosťou.

WEYGANDS, J. – KIMMEL, P. – KIESO, D. (2008) uvádzajú, že účtovný proces pozostáva z identifikácie, evidencie a komunikácie. Prvá časť procesu, identifikácia, zahŕňa výber tých udalostí, ktoré sú považované za dôkaz ekonomickej aktivity, ktoré sa týkajú konkrétnej obchodnej organizácie. Evidencia predstavuje vedenie chronologického denníka udalostí, ktorý je vyjadrený v peniazoch. Posledná časť procesu, komunikácia, prebieha prostredníctvom prípravy a distribúcie účtovných výkazov.

Účtovné informácie svojím obsahom sú neoddeliteľnou súčasťou manažérskej práce. Ich efektívne využívanie vo veľkej miere ovplyvňuje hospodársky proces v podniku a dosahované výsledky, uvádza **LÁTEČKOVÁ, A. (2005)**.

2 Cieľ práce

Majetok podniku tvorí podstatnú súčasť hospodárskych prostriedkov, ktorými disponuje každý podnik a využíva ho pre svoju podnikateľskú činnosť. Významnú zložku majetku každého podnikateľského subjektu tvorí dlhodobý majetok, ktorý vstupuje do transformačného procesu, v ňom sa postupne spotrebováva a prenáša svoju hodnotu do hodnoty produktov.

Primárnym cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť stav dlhodobého majetku, jeho štruktúru a vývoj a riešenie problematiky účtovania dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte.

Nižšie uvedené parciálne ciele sú hlavným predpokladom pre splnenie kľúčového cieľa našej bakalárskej práce:

- aktuálne teoretické spracovanie riešenej problematiky na základe dostupnej slovenskej a zahraničnej odbornej literatúry,
- stručná charakteristika vybraného podnikateľského subjektu,
- analýza a posúdenie majetkovej štruktúry poľnohospodárskeho družstva s dôrazom na dlhodobý majetok,
- analýza dlhodobého majetku prostredníctvom vybraných ukazovateľov finančnej analýzy,
- metodika účtovania obstarania a zaradenia do používania dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku,
- metodika účtovania vyradenia dlhodobého hmotného majetku,
- spôsob odpisovania dlhodobého hmotného majetku a jeho zaúčtovanie.

3 Metodika práce

Problematiku spracovania bakalárskej práce sme aplikovali na poľnohospodárske družstvo, pričom jeho členovia nesúhlasili so zverejnením obchodného mena a sídla spoločnosti. Vybraný podnikateľský subjekt sídli v Trenčianskom kraji a jeho činnosť je zameraná na chov hospodárskych zvierat a pestovanie poľnohospodárskych plodín.

3.1 Charakteristika vybraného podnikateľského subjektu

Poľnohospodárske družstvo XY bolo založené na ustanovujúcej členskej schôdzi dňa 2. 4. 2001, kde bolo určené zapisované základné imanie vo výške 1 692, 89 € zvolené orgány družstva a schválené stanovy. Na základe výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Trenčín predmet činnosti poľnohospodárskeho družstva tvorí:

- veľkoobchod a maloobchod s tovarom v rozsahu voľných živností,
- sprostredkovanie obchodu,
- demolácia a zemné výkopové práce,
- prenájom strojov a prístrojov bez obsluhujúceho personálu,
- podnikanie v poľnohospodárskej a lesníckej výrobe, vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom ich spracovania alebo ďalšieho predaja.

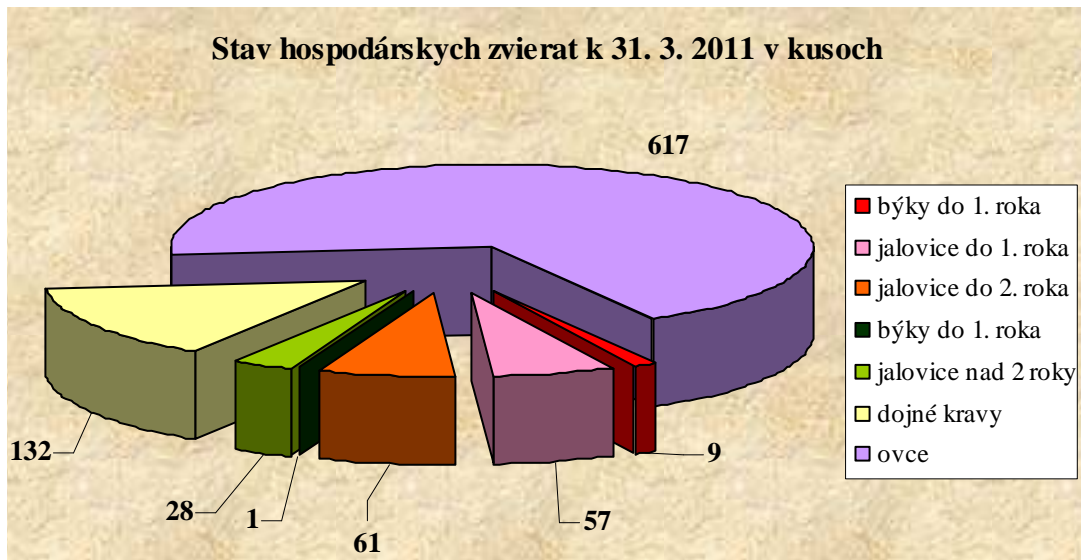
Hlavnými orgánmi vybraného podnikateľského subjektu sú:

- členská schôdza je najvyšším orgánom družstva a rozhoduje o otázkach organizačnej a inštitucionálnej povahy a o majetkových a koncepčných otázkach,
- predstavenstvo, ktoré je štatutárnym orgánom, má rozhodovaciu právomoc a je podriadené členskej schôdzi,
- kontrolná komisia, ktorá je kontrolným orgánom družstva, v prípade nášho skúmaného poľnohospodárskeho družstva vykonáva úlohu kontrolnej komisie členská schôdza.

Organizačná štruktúra poľnohospodárskeho družstva je uvedená v Prílohe C.

V nasledujúcej časti sú graficky znázornené stavy hospodárskych zvierat vybraného podnikateľského subjektu a zastúpenie pestovaných poľnohospodárskych plodín na celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy.

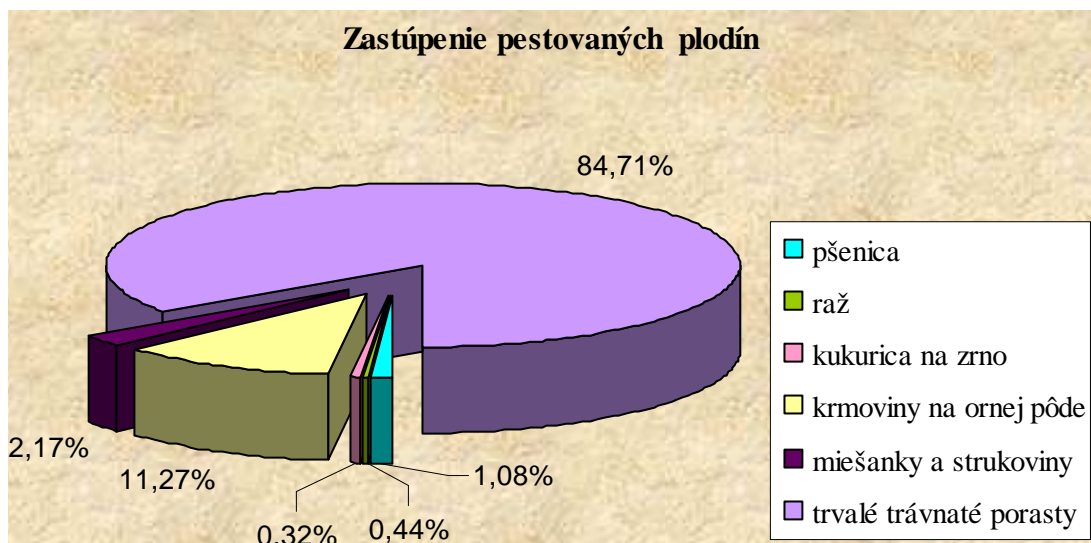
Graf 1 Stav hospodárskych zvierat k 31. 3. 2011

Zdroj: vlastné spracovanie

Poľnohospodárske plodiny pestuje analyzovaný podnik na celkovej výmere pôdy 923,1 ha. Najväčšiu rozlohu zaberajú trvalé trávnaté porasty, krmoviny na ornej pôde, miešanky a strukoviny.

Graf 2 Zastúpenie pestovaných poľnohospodárskych plodín

Zdroj: vlastné spracovanie

3.2 Metodický postup

Prvá kapitola bakalárskej práce je venovaná teoretickému spracovaniu riešenej problematiky. Pri vypracovaní tejto časti boli využité aktuálne domáce a zahraničné publikácie.

Kapitola Vlastná práca je vypracovaná na základe stanoveného cieľa bakalárskej práce a skladá sa z dvoch častí. V prvej časti sa zameriavame na analýzu dlhodobého majetku, na ktorú sme využili vybrané ukazovatele finančnej analýzy. V tejto kapitole kladieme dôraz aj na štruktúru dlhodobého majetku a jeho vývoj v sledovanom období. V druhej časti sa venujeme problematike účtovania obstarania, zaradenia do používania a vyradenia dlhodobého majetku a taktiež výpočtu odpisov dlhodobého majetku v podmienkach vybraného podnikateľského subjektu.

O komplexnom zhodnotení riešenej problematiky bakalárskej práce sa pojednáva v závere.

3.3 Materiál a metódy skúmania

Nosným zdrojom čerpania informácií pre vypracovanie bakalárskej práce boli:

- účtovné výkazy:
 - súvaha za rok 2007, 2008, 2009,
 - výkaz ziskov a strát za rok 2007, 2008, 2009,
 - poznámky k účtovnej závierke za rok 2007, 2008, 2009,
- výpis z obchodného registra,
- stanovky družstva,
- osobný rozhovor s kompetentnými zamestnancami vybraného poľnohospodárskeho družstva.

Účtovná jednotka zostavovala účtovnú závierku za roky 2007 a 2008 v slovenských korunách. Z dôvodu prechodu na menu EURO od 01.01.2009 boli pre porovnateľnosť vypočítaných ukazovateľov údaje čerpané z účtovných výkazov Súvahy a Výkazu ziskov a strát za rok 2007 a 2008 prepočítané konverzným kurzom $1 \text{ €} = 30,126 \text{ SKK}$.

Pri vypracovaní bakalárskej práce boli využité nasledovné metódy skúmania:

- **Metóda syntézy** – spočíva v spájaní čiastkových poznatkov jednotlivých javov do celku. Táto metóda bola využitá v prvej časti bakalárskej práce „Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky“, ako aj v závere.
- **Metóda analýzy** – vychádza z rozboru a rozkladania skúmaného celku na časti. Metóda analýzy bola využitá pri analýze jednotlivých druhov dlhodobého majetku.
- **Metóda porovnávania (komparácie)** – umožňuje nám zistiť spoločné a rozdielne znaky javov a procesov. Metódu komparácie sme využili pri porovnaní vývoja dlhodobého majetku podniku v sledovanom období, ako aj pri zhodnocovaní vývoja ukazovateľov finančnej analýzy.
- **Matematicko–štatistické metódy** – boli využité pri výpočte jednotlivých ukazovateľov finančnej analýzy.
- **Metóda grafického spracovania údajov** – bola využitá za účelom prehľadnejšieho zobrazenia dosiahnutých výsledkov.
- **Metóda osobného rozhovoru so zamestnancami** – veľmi dôležitá metóda, ktorá bola využitá v časti „Vlastná práca.“ Prostredníctvom tejto metódy sme získali informácie potrebné pre analýzu vývoja jednotlivých druhov dlhodobého majetku a vypracovanie kapitoly „Analýza účtovania dlhodobého majetku vybraného podnikateľského subjektu“.

3.4 Použité ukazovatele finančnej analýzy

Finančná analýza spočíva v hodnotení stavu a vývoja finančnej situácie podniku na základe rozboru údajov získaných z účtovných výkazov Súvaha, Výkaz ziskov a strát a Výkaz Cash flow. Pri analýze dlhodobého majetku vybraného podnikateľského subjektu sme použili viacero vzťahov a ukazovateľov finančnej analýzy:

1. Majetková štruktúra

Pod pojmom majetková štruktúra rozumieme štruktúra toho, čo podnik má a čo vlastní. Majetková štruktúra vyjadruje podiel jednotlivých položiek majetku podniku na jeho celkovom majetku, ktorý bol financovaný z vlastného alebo cudzieho kapitálu, ktorým podnik v určitom čase disponoval.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Celkový majetok	$NM + OM + ostatný\ majetok$	$r. 001 = r. 003 + r. 032 + (r. 002 + r. 062)$
Dlhodobý majetok	$DNM + DHM + DFM$	$r. 003 = r. 004 + r. 013 + r. 023$
Krátkodobý majetok	$Zásoby + dlhodobé\ pohľadávky + krátkodobé\ pohľadávky + finančné\ účty$	$r. 032 = r. 033 + r. 041 + r. 048 + r. 056$
Ostatný majetok	$Pohľadávky\ za\ upísané\ vlastné\ imanie + časové\ rozlíšenie$	$r. 002 + r. 062$

2. Ukazovatele aktivity

Prostredníctvom ukazovateľov aktivity dlhodobého majetku je možné sledovať, ako účinne podnik využíva svoj dlhodobý majetok. Ukazovateľ doby obratu dlhodobého majetku vyjadruje, za aký čas sa dlhodobý majetok obráti, pričom ukazovateľ obrátkovosti hovorí o tom, koľkokrát sa dlhodobý majetok za analyzované obdobie obráti.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Doba obratu DM	$\frac{\text{Ø stav dlhodobého majetku}}{\text{tržby}/365}$	$\frac{\text{Ø S r. 003}}{V (r. 01+05+19+30)/365}$
	$\frac{\text{tržby}}{\text{Ø stav dlhodobého majetku}}$	$\frac{V (r. 01 + 05+19+30)}{\text{Ø S r. 003}}$

Priemerný stav dlhodobého majetku vypočítame ako aritmetický priemer, pričom vychádzame zo vzťahu:

$$\text{Priemerný stav dlhodobého majetku} = \frac{\text{počiatočný stav DM} + \text{konečný stav DM}}{2}$$

3. Ukazovateľ rentability dlhodobého majetku

Ukazovatele rentability vyjadrujú schopnosť podniku dosahovať zisk a zhodnocovať tak vložený kapitál. V čitateli pomerových ukazovateľov sa vždy nachádza výsledok hospodárenia podniku, ktorý môže byť buď pred zdanením alebo po zdanení. Vo

všeobecnosti tento ukazovateľ vyjadruje koľko peňažných jednotiek zisku prináša 1 € neobežného majetku.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Rentabilita DM	$\frac{\text{čistý VH}}{\text{dlhodobý majetok}} \cdot 100$	$\frac{\text{V r. 64}}{\text{S r. 003}} \cdot 100$

4. Ukazovatele účinnosti a viazanosti dlhodobého majetku

Ukazovateľ účinnosti resp. produktívnosti dlhodobého majetku vypovedá o tom, koľko peňažných prostriedkov (výnosov) prinesie 1 € vloženého neobežného majetku. Snahou podniku je zabezpečiť rast tohto ukazovateľa. Naopak, ukazovateľ viazanosti si vyžaduje, aby dosahoval čo najnižšie hodnoty.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Účinnosť DM	$\frac{\text{výnosy}}{\text{dlhodobý majetok}}$	$\frac{\text{výnosy}^*}{\text{r. 003}}$
Viazanosť DM	$\frac{\text{dlhodobý majetok}}{\text{výnosy}}$	$\frac{\text{r. 003}}{\text{výnosy}^*}$

* Výnosy = V r. 1+4+19+21+23+25+27+30+32+36+38+40+42+44+46+48+50+57

5. Stupeň krytia dlhodobého majetku

Zlaté bilančné pravidlo si vyžaduje, aby sa na obstaranie stálych aktív využili také finančné zdroje, ktoré má podnik k dispozícii dlhodobo. Dlhodobý majetok a dlhodobé pohľadávky by podľa tohto pravidla mali byť kryté dlhodobým cudzím kapitálom a vlastným kapitálom podniku.

Ak $DM - (VK + DCK) < 0$ hovoríme, že podnik je prekapitalizovaný,

Ak $DM - (VK + DCK) > 0$ hovoríme, že podnik je podkapitalizovaný.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Krytie DM	$DM - (VK + DCK)$	$S r. 003 - (r. 066 + r. 091 + r. 113)$

Pri analýze dlhodobého majetku sme vychádzali aj z nasledovných vzťahov:

6. Stupeň ekonomického opotrebovania majetku

Opotrebovanie dlhodobého majetku podniku nastáva, ak podnik využíva dlhodobý hmotný a nehmotný majetok vo výrobnom procese. V tom prípade majetok prenáša časť svojej hodnoty do hodnoty nových výrobkov alebo služieb.

Ukazovateľ	Vzorec	Zdroj na výpočet
Miera opotrebenia DM*	$\frac{\text{oprávky k DM}}{\text{DM v OC}} \cdot 100$	$\frac{\text{S r. 003 Korekcia}}{\text{S r. 003 Brutto}} \cdot 100$

* doporučená hodnota je do 40 %

7. Výpočet odpisov dlhodobého majetku

Odpisy vyjadrujú mieru opotrebenia dlhodobého majetku za účtovné obdobie a zároveň predstavujú trvalé zníženie hodnoty dlhodobého majetku.

Účtovná jednotka v zmysle platných predpisov rozoznáva daňové a účtovné odpisy. Daňové odpisy vychádzajú zo Zákona o dani z príjmov a predstavujú maximálnu možnú hranicu, ktorú si podnik môže uplatniť do nákladov. Podľa tohto zákona rozlišujeme dva varianty odpisovania, a to rovnomerné a zrýchlené.

Účtovné odpisy vychádzajú zo Zákona o účtovníctve a predstavujú reálny pokles hodnoty dlhodobého majetku. Účtovné odpisy by mala účtovná jednotka počítať spravidla mesačne.

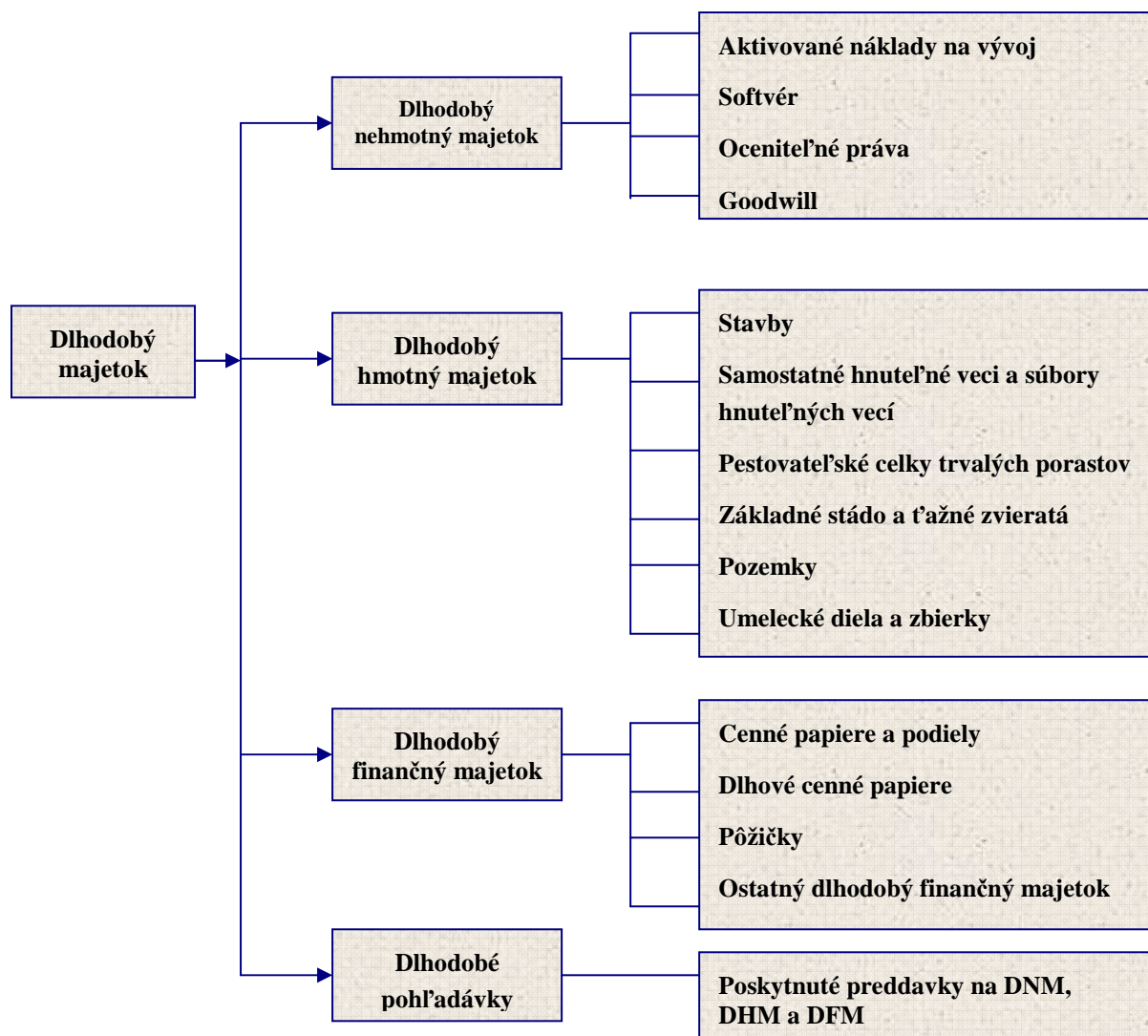
Ukazovateľ	Vzorec
Ročný daňový odpis	$\frac{\text{vstupná cena}}{\text{doba odpisovania pre príslušnú odpisovú skupinu}}$
Mesačný účtovný odpis	$\frac{\text{vstupná cena}}{\text{doba používania v mesiacoch}}$

4 Vlastná práca

4.1 Teoretické východiská vlastnej práce

Majetková štruktúra podniku vyjadruje podiel medzi jednotlivými zložkami majetku podniku a vypovedá o vybavenosti podniku. Majetkovú štruktúru zachytáva ľavá strana súvahy, ktorá je označovaná názvom aktíva a jej základnými zložkami je dlhodobý (neobežný) a krátkodobý (obežný) majetok.

Schéma 6 Členenie dlhodobého majetku²

² HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.: Základy účtovníctva, 2010, str. 29

4.1.1 Charakteristika dlhodobého majetku

Dlhodobý majetok je charakteristický tým, že jeho doba použiteľnosti, u vybraných druhov majetku zmluvná doba splatnosti resp. dispozičná doba, je dlhšia ako jeden rok.

4.1.1.1 Obsahové vymedzenie dlhodobého nehmotného majetku³

Do dlhodobého nehmotného majetku patria:

- **aktivované náklady na vývoj** (sú to zložky dlhodobého nehmotného majetku v priebehu vývoja a výskumu alebo už vytvorené vlastným vývojom a výskumom v podniku),
- **softvér** (musí byť kúpený samostatne – nie je súčasťou hardvéru a jeho ocenenia, alebo je vytvorený vlastnou činnosťou),
- **oceniteľné práva** (patria sem napríklad ochranné známky, patenty, licencie, receptúry, vydavateľské práva...),
- **goodwill** (podľa Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92 o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove je to kladný rozdiel medzi obstarávacou cenou a podielom obstarávateľa na reálnej hodnote obstaraného majetku a záväzkov ku dňu obstarania).

Všetky druhy dlhodobého nehmotného majetku sú majetkom odpisovaným.

4.1.1.2 Obsahové vymedzenie dlhodobého hmotného majetku⁴

Do dlhodobého hmotného majetku patria:

- **pozemky, stavby, byty a nebytové priestory, umelecké diela, zbierky a predmety z drahých kovov** (bez ohľadu na obstarávaciu cenu),
- **samostatné hnutelné veci, súbory hnutelných vecí** (majú samostatné technicko-ekonomické určenie, s dobou použiteľnosti dlhšou ako jeden rok a v ocenení vyššom ako je suma ustanovená osobitným predpisom),

³ HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.: Základy účtovníctva, 2010, str. 24

⁴ HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.: Základy účtovníctva, 2010, str. 25, 28

-
- **pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky** bez ohľadu na obstarávaciu cenu (podľa zákona o dani z príjmov sem patria: ovocné stromy v ustanovenej výmere a hustote, chmeľnice a vinice),
 - **základné stádo a ťažné zvieratá** bez ohľadu na obstarávaciu cenu (patria sem dospelé plemenné a chovné zvieratá za účelom dlhodobého využitia),
 - **otvárký nových lomov, pieskovní a hlinísk, technická rekultivácia a technické zhodnotenie**, ak nie je súčasťou obstarávacej ceny DHM (podľa postupov účtovania pre podnikateľov patria do samostatnej zložky ostatný dlhodobý majetok, ak spĺňajú stanovené kritériá).

Dlhodobý hmotný majetok delíme na:

- **neodpisovaný DHM** (pozemky, umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov),
- **odpisovaný DHM** (ostatné druhy dlhodobého hmotného majetku).

4.1.1.3 Obsahové vymedzenie dlhodobého finančného majetku⁵

Vymedzenie obsahu jednotlivých druhov dlhodobého finančného majetku:

- **podielové cenné papiere a podiely** (výška podielu na základnom imaní predstavuje podiel na rozhodovaní a riadení – rozhodujúci vplyv, podstatný vplyv, menšinový vplyv),
- **dlhové cenné papiere** (nakúpené dlhodobé dlhopisy, vyjadrujúce úverový vzťah medzi dlžníkom a majiteľom),
- **dlhodobé pôžičky** (sú to dlhodobé pohľadávky materskej účtovnej jednotky voči dcérskym účtovným jednotkám a opačne),
- **ostatný dlhodobý finančný majetok** (také druhy dlhodobého finančného investovania, ktoré počas držby majetku účtovnej jednotke neprinášajú finančné výnosy).

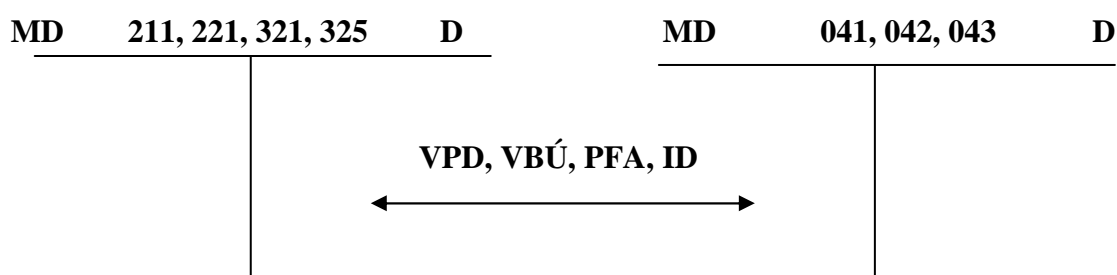
⁵ HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.: Základy účtovníctva, 2010, str. 28, 29

Charakteristickým znakom podvojného účtovníctva je zásada podvojnosti zápisov pri účtovaní na účtoch. Pri účtovaní dlhodobého majetku vychádzame z Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92 o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva. V nasledovnej časti uvádzame metodiku účtovania dlhodobého majetku v nadväznosti na kapitolu „Účtovanie dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte“.

1. Obstaranie dlhodobého majetku kúpou

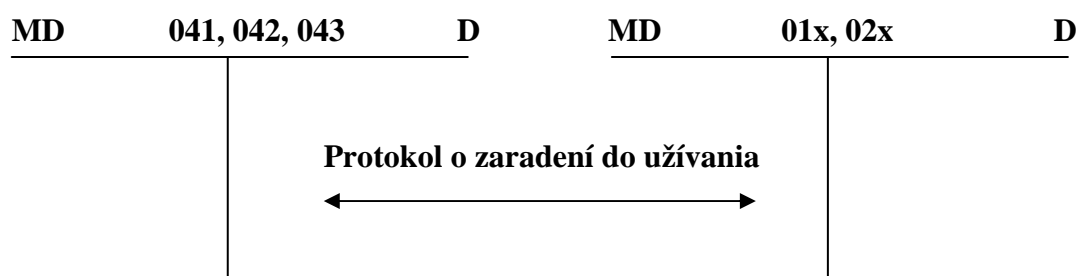
Účtovná jednotka si môže dlhodobý majetok obstarat' rôznymi spôsobmi. Pri jeho zaúčtovaní dochádza k zvýšeniu stavu na kalkulačných účtoch 041 – Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku, 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku a 043 – Obstaranie dlhodobého finančného majetku a zároveň sa účtovnej jednotke zníži stav peňažných prostriedkov na účte 211 – Pokladnica, 221 – Bankové účty, alebo sa zvýšia záväzky na účtoch 321 – Dodávatelia a 325 – Ostatné záväzky.

Na kalkulačných účtoch zisťujeme obstarávaciu cenu, ktorá zahŕňa aj vedľajšie náklady súvisiace s obstaraním (napríklad províziu, dopravu, montáž, inštaláciu, clo).

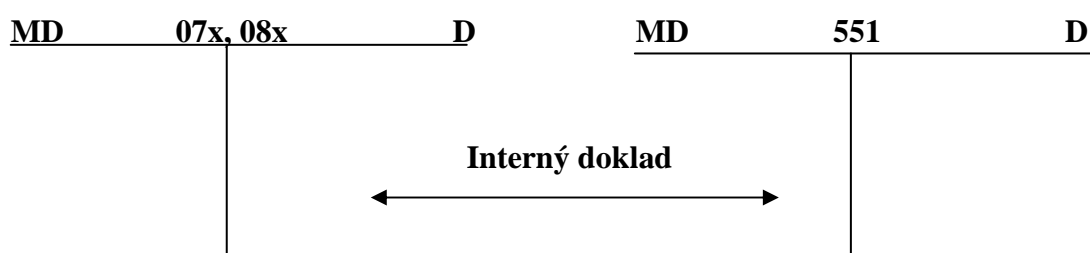
2. Zaradenie dlhodobého majetku do používania

Obstaraný dlhodobý majetok zaradí účtovná jednotka na príslušné majetkové účty na základe Protokolu o zaradení majetku do užívania. Tento účtovný prípad spôsobí zníženie stavu na kalkulačných účtoch a zvýšenie stavu na príslušných účtoch majetku.

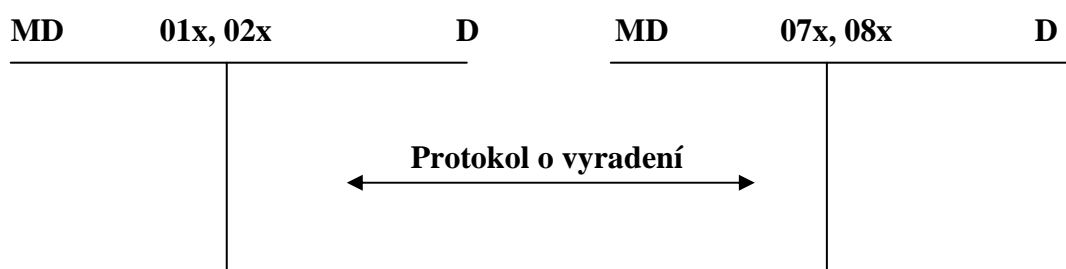
3. Účtovanie odpisov dlhodobého majetku

Pri účtovaní odpisov dlhodobého majetku vychádzame z nepriameho spôsobu odpisovania dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku. To znamená, že o sumu mesačných odpisov jednotlivých druhov dlhodobého majetku sa neznižuje ocenenie na majetkových účtoch (01x, 02x), ale zvyšujú sa účty oprávok (07x a 08x).

4. Vyradenie dlhodobého majetku

V prípade, ak bol dlhodobý majetok úplne odpísaný (jeho zostatková cena bola nulová) môže účtovná jednotka vyradiť dlhodobý majetok znížením stavu na majetkových účtoch v obstarávacej cene a súvzťažne zrušením oprávok na účtoch účtovných skupín 07 a 08.

4.2 Analýza dlhodobého majetku vybraného podnikateľského subjektu

Prevádzkovanie hospodárskej činnosti si vyžaduje prostriedky, s ktorými bude podnik počas svojho pôsobenia hospodáriť. Súčasťou hospodárskych prostriedkov, ktorými disponuje každý podnikateľský subjekt je majetok podniku. Snahou podniku je, aby tieto prostriedky využíval čo najúčinnejšie.

Efektívne využívanie majetku je základom zdravej finančnej situácie podniku. Ak podnik nevyužíva svoj majetok efektívne, spôsobuje to rast nákladov na financovanie, čo má negatívny dopad na celkovú likviditu a rentabilitu podniku.

4.2.1 Štruktúra majetku vybraného podnikateľského subjektu

Štruktúra majetku v jednotlivých podnikoch nie je rovnaká, odlišuje sa podľa odboru podnikania, veľkosti podniku a mnohých ďalších skutočností. Inú štruktúru majetku bude mať strojársky podnik a inú zase poľnohospodárske družstvo. V nasledovnej tabuľke uvádzame štruktúru majetku vybraného podnikateľského subjektu.

Tab. 1 Stav, štruktúra a vývoj majetku v celých €

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Index		Štruktúra		
	2007	2008	2009	09/07	09/08	% 2007	% 2008	% 2009
Spolu majetok	912 108	866 107	909 275	0,99	1,05	100 %	100 %	100 %
Dlhodobý majetok (NM)	573 261	686 031	646 427	1,13	0,94	62,29 %	79,21 %	71,09 %
Krátkodobý majetok (OM)	337 652	178 610	261 787	0,78	1,47	37,02 %	20,62 %	28,79 %
Časové rozlíšenie	1 195	1 466	1 061	0,89	0,72	0,13 %	0,17 %	0,12 %

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha za rok 2007 – 2009, vlastné spracovanie

Vývoj celkového majetku analyzovaného poľnohospodárskeho družstva mal počas sledovaného obdobia kolísavý charakter. Najvyššiu hodnotu dosahoval celkový majetok

v roku 2007. V roku 2009 sme zaznamenali pokles o 1 % (index 0,99) oproti roku 2007. V roku 2008 bol zaznamenaný pokles celkového majetku o 46 001 € oproti roku 2007 a v roku 2009 nárast o 43 168 € oproti roku 2008.

Z hodnôt uvedených v tabuľke vyplýva, že podstatnú časť majetku skúmaného poľnohospodárskeho družstva tvorí dlhodobý neobežný majetok. Najväčšiu hodnotu 79,21 % z celkového majetku podniku dosiahol v roku 2008. V roku 2009 mierne poklesol na hodnotu 71,09 % z celkového majetku, čo predstavuje pokles oproti roku 2008 o 6 % (index 0,94).

Obežný majetok má v sledovanom podniku tiež významné postavenie. Najvyššiu hodnotu 37,02 % z celkového majetku dosahoval v roku 2007. V roku 2008 podnik zaznamenal výrazný pokles krátkodobého majetku. Oproti roku 2007 sa jeho stav znížil takmer o polovicu, čo bolo spôsobené najmä znížením stavu zásob, konkrétne nedokončenej výroby a polotovarov a výrazným znížením stavu krátkodobých pohľadávok.

Časové rozlíšenie predstavuje rozlíšenie nákladov a výnosov podniku do toho účtovného obdobia, s ktorým vecne a časovo súvisia. Najvyššiu hodnotu časového rozlíšenia vykazuje podnik v roku 2008 vo výške 1 466 €.

Tab. 2 Stav, štruktúra a vývoj dlhodobého majetku v celých €

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index		Štruktúra		
	2007	2008	2009	09-07	09-08	09/07	09/08	% 2007	% 2008	% 2009
DM celkom	573 261	686 031	646 427	73 166	-39 604	1,13	0,94	100%	100%	100%
DNM	0	2 153	1 615	1 615	-538	0,00	0,75	0,00%	0,31%	0,25%
softvér	0	2 153	1 615	1 615	-538	0,00	0,75	0,00%	0,31%	0,25%
DHM	573 261	683 546	644 480	71 219	-39 066	1,12	0,94	100,00%	99,64%	99,70%
Pozemky	0	0	7 249	7 249	7 249	0,00	0,00	0,00%	0,00%	1,12%
Stavby	52 912	89 301	121 342	68 430	32 041	2,29	1,36	9,23%	13,02%	18,77%
SHV a SHV	144 427	225 207	149 209	4 782	- 75 998	1,03	0,66	25,19%	32,83%	23,08%
ZS a ťažné zvieratá	52 812	45 927	43 569	-9 243	-2 358	0,82	0,95	9,21%	6,69%	6,74%
Ostatný DHM	323 110	323 111	323 111	1	0	1,00	1,00	56,36%	47,10%	49,98%
DFM	0	332	332	332	0	0,00	1,00	0,00%	0,05%	0,05%
Podielové CP a podiely	0	332	332	332	0	0,00	1,00	0,00%	0,05%	0,05%

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha za rok 2007 – 2009, vlastné spracovanie

Na základe predchádzajúcej tabuľky môžeme povedať, že za obdobie rokov 2007 – 2009 došlo vo vybranom podnikateľskom subjekte k viacerým zmenám v štruktúre dlhodobého majetku. Objem neobežného majetku za sledované obdobie vzrástol o 13 % (index 1,13) na hodnotu 646 427 €. Najvyššiu hodnotu neobežného majetku 686 031 € vykazoval podnik v roku 2008. V roku 2009 klesol objem neobežného majetku na hodnotu 646 427 €, čo predstavuje pokles o 39 604 € respektíve pokles o 6 % oproti roku 2008.

Dlhodobý nehmotný majetok má v podniku na celkovej štruktúre neobežného majetku nepatrné zastúpenie. Účtovná jednotka vykazuje stav dlhodobého nehmotného majetku až od roku 2008, pričom jeho zastúpenie na celkovom neobežnom majetku predstavovalo v roku 2009 iba 0,25 %. Dlhodobý nehmotný majetok v analyzovanom podniku tvorí softvér, ktorého obstarávacía cena bola 2 153 €. Tento softvér slúži podniku na automatizované spracovávanie mzdového účtovníctva.

Na štruktúre neobežného majetku podnikateľského subjektu sa najväčšou mierou podieľa dlhodobý hmotný majetok. V roku 2009 predstavoval 99,70 % z celkového dlhodobého majetku. Zaujímavou položkou sú pozemky, ktoré podnik vykazuje až od roku 2009. Do tohto roku malo poľnohospodárske družstvo všetky pozemky v prenájme, pretože prenájom je po finančnej stránke pre podnik výhodnejší ako odkúpenie pozemkov. V roku 2009 sa vybraný podnikateľský subjekt rozhodol odkúpiť časť pozemkov, ktoré mal dovtedy iba v prenájme, v celkovej hodnote 7 249 €.

Ďalšou významnou položkou dlhodobého hmotného majetku sú stavby, ktorých stav počas sledovaného obdobia mal rastúcu tendenciu. V roku 2009 oproti roku 2007 sa ich hodnota zvýšila o 129 %, čo predstavuje hodnotu 68 430 €. Časť z tejto sumy peňazí bolo investovaných do výstavby bitúнку, ktorý predstavuje pridruženú výrobu podniku a časť tvorili investície vynaložené na rekonštrukcie a modernizácie.

Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí vykazujú za sledované obdobie kolísavý trend. K najvýraznejšej zmene došlo v roku 2008, kedy stav samostatných hnutelných vecí dosiahol hodnotu 225 207 €, čo predstavovalo nárast oproti roku 2007 o takmer 56 %. Tento výrazný nárast bol spôsobený nákupom nových strojov poľnohospodárskej mechanizácie. Investície vo výške 80 780 € boli konkrétne vynaložené na nákup obilného kombajnu a pluhov. V roku 2009 naopak došlo k výraznému poklesu samostatných hnutelných vecí najmä z dôvodu vyradenia nefunkčných strojov. Tento pokles predstavoval 34 %, čo v hodnotovom vyjadrení predstavuje 75 998 €

Vývoj stavu základného stáda a ťažných zvierat mal počas sledovaného obdobia klesajúcu tendenciu. V roku 2009 sa znížil ich stav o 9 243 € oproti roku 2007. Hlavnú

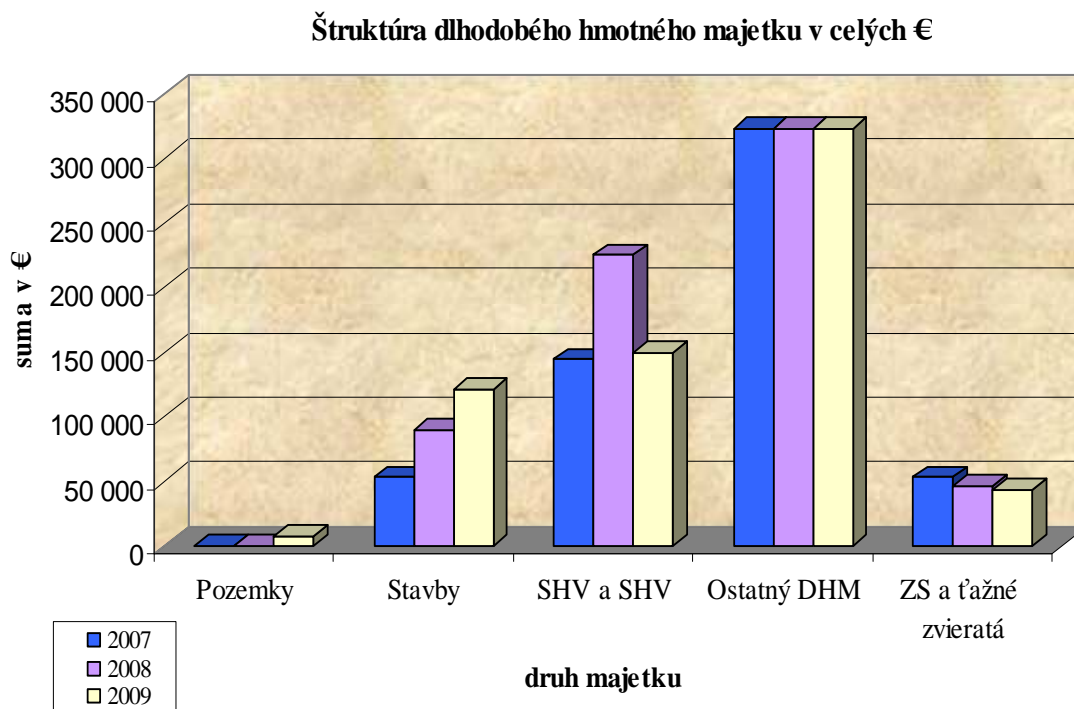
príčinu pripisuje podnik nedostatočnej rentabilite chovu ošípaných. Nízka ziskovosť prinútila podnik neustále znižovať stavy ošípaných, čoho dôkazom je aj to, že v súčasnosti sa ich chovu nevenuje vôbec.

Ostatný dlhodobý hmotný majetok v roku 2007 tvoril 56,36 % z celkového dlhodobého majetku podniku. Tento druh majetku zostáva počas sledovaného obdobia takmer na rovnakej úrovni 323 111 €.

Dlhodobý finančný majetok vybraného podnikateľského subjektu tvoria podielové cenné papiere a podiely v spoločnosti s podstatným vplyvom v hodnote 332 €, ktoré podnik nadobudol v inom poľnohospodárskom družstve v roku 2008. Tieto podielové cenné papiere a podiely predstavujú pre náš analyzovaný podnikateľský subjekt podstatný vplyv na rozhodovaní a riadení iného podnikateľského subjektu, ako aj podiel na zisku a v prípade ich predaja prinášajú finančný výnos.

Graf 3 znázorňuje vývoj dlhodobého hmotného majetku podniku za analyzované obdobie rokov 2007 – 2009.

Graf 3 Štruktúra dlhodobého hmotného majetku v celých €

Zdroj: Tabuľka 2, vlastné spracovanie

Nasledujúca časť bakalárskej práce je zameraná na analýzu dlhodobého majetku vybraného podnikateľského subjektu pomocou vybraných finančných ukazovateľov, pričom vychádzame zo vzťahov, ktoré sú uvedené v časti „Metodika práce“.

4.2.2 Analýza dlhodobého majetku s využitím ukazovateľov finančnej analýzy

4.2.2.1 Ukazovatele aktivity dlhodobého majetku

Aby sme dosiahli čo najpresnejšie hodnoty ukazovateľov aktivity dlhodobého majetku, brali sme do úvahy priemerný stav dlhodobého majetku, ktorý sme vypočítali jednoduchým aritmetickým priemerom.

Z tabuľky 3 vyplýva, že v roku 2009 sa neobežný majetok obrátil 1,29-krát, respektíve každých 282 dní. Pričom obrat neobežného majetku sa za sledované obdobie spomalil z 1,35 na 1,29 obrátok za rok, respektíve sa spomalil o 12 dní. Tento rozdiel predstavuje negatívny vývoj, pretože podnik v roku 2009 pri vyššom objeme neobežného majetku dosiahol nižšie tržby ako v prípade roku 2007, kedy podnik pri nižšom objeme neobežného majetku dosiahol vyššie tržby.

Tab. 3 Výpočet ukazovateľov aktivity neobežného majetku

Ukazovateľ	2007	2008	2009
Priemerný ročný stav DM	576 645	629 645	666 229
Ročné tržby	778 365	814 875	862 484
Doba obratu DM	270	282	282
Obrat DM	1,35	1,29	1,29

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha a Výkaz ziskov a strát, vlastné spracovanie

4.2.2.2 Ukazovateľ rentability dlhodobého majetku

Na základe výpočtov prezentovaných v tabuľke 4 vyplýva, že v roku 2009 dosiahol ukazovateľ rentability neobežného majetku najvyššiu hodnotu (1,65 %), čo znamená, že 1 € neobežného majetku prinieslo 1,65 % zisku. Najnižšia hodnota tohto ukazovateľa bola zaznamenaná v roku 2007, kedy 1 € dlhodobého majetku prinieslo sledovanému podniku

0,83 % čistého zisku. Pri výpočte rentability dlhodobého majetku sme brali do úvahy čistý výsledok hospodárenia, ktorý bol vykázaný v riadku č. 64 Výkazu ziskov a strát.

Tab. 4 Výpočet ukazovateľa rentability neobežného majetku

Ukazovateľ	2007	2008	2009
Zisk po zdanení	4 811	7 609	11 000
Priemerný ročný stav DM	576 645	629 645	666 229
Rentabilita DM	0,83 %	1,21 %	1,65 %

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha a Výkaz ziskov a strát, vlastné spracovanie

4.2.2.3 Ukazovateľ účinnosti a viazanosti dlhodobého majetku

Z tabuľky 5 je zrejmé, že v roku 2009 prinieslo 1 € neobežného majetku 1,93 € výnosov, čo predstavuje pozitívny výsledok. V roku 2009 bola účinnosť resp. produktivnosť dlhodobého majetku vyššia o 0,008 € oproti roku 2007. Výnosy podniku v roku 2009 vzrástli o 145 714 € oproti roku 2007 (resp. o 13,2 %).

Tab. 5 Výpočet ukazovateľov účinnosti a viazanosti neobežného majetku

Ukazovateľ	2007	2008	2009	Zmena 09-07	Index 09/07
Dlhodobý majetok	573 261	686 031	646 427	73 166	1,128
Výnosy	1 101 575	1 141 908	1 247 289	145 714	1,132
Účinnosť dlhodobého majetku	1,922	1,665	1,930	0,008	1,004
Viazanosť dlhodobého majetku	0,520	0,601	0,518	-0,002	0,996

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha a Výkaz ziskov a strát, vlastné spracovanie

4.2.2.4 Stupeň krytia dlhodobého majetku

V sledovanom období nastali v podniku pri krytí dlhodobého majetku situácie uvedené v tabuľke 6. Na základe dosiahnutých výsledkov môžeme konštatovať, že za celé sledované obdobie dosiahol analyzovaný subjekt nežiaduci **stav podkapitalizovanosti**. To znamená, že kryl dlhodobý majetok aj krátkodobým cudzím kapitálom, čo malo nepriaznivý vplyv okrem iného aj na likviditu podniku. Podnik v tomto prípade za celé sledované obdobie vykazuje nekrytý dlh. Najvyššiu hodnotu nekrytého dlhu 279 498 €

dosiahol podnik v roku 2008 a v roku 2009 sa jeho hodnota znížila o 10 % (index 0,90) oproti roku 2008.

Tab. 6 Krytie dlhodobého viazaného majetku

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-07	09-08	09/07	09/08
DM + dlhodobé pohľadávky	573 261	686 261	646 685	73 424	-39 576	1,13	0,94
Dlhodobý kapitál spolu z toho:	337 616	406 763	395 703	58 087	-11 060	1,17	0,97
Vlastné imanie	335 989	343 615	354 649	18 660	11 034	1,06	1,03
Dlhodobé úvery	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Dlhodobé záväzky	1 627	63 148	41 054	39 427	-22 094	25,23	0,65
Nekrytý dlh (DM - DK)	235 645	279 498	250 982	15 337	-28 516	1,07	0,90
(-) prekapitalizovanosť (+) podkapitalizovanosť	<i>Podkap.</i>	<i>Podkap.</i>	<i>Podkap.</i>	-	-	-	-

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha za rok 2007 – 2009, vlastné spracovanie

Pri skúmaní dlhodobého majetku sme podrobili analýze aj dlhodobý hmotný a nehmotný majetok z hľadiska jeho ekonomického opotrebovania. Tejto problematike sa venujeme v nasledovnej časti.

4.2.2.5 Štruktúra a stupeň ekonomického opotrebovania majetku

Z tabuľky 7 vyplýva, že stupeň opotrebovania DNM a DHM mal za sledované obdobie rastúcu tendenciu. Doporučená hodnota miery opotrebovania DNM a DHM do 40 % bola prekročená v roku 2009. Dlhodobý nehmotný majetok bol v tomto roku odpísaný na 41,01 % a dlhodobý hmotný majetok na 46,03 %.

Tab. 7 Miera opotrebovania celkového DNM a DHM

Ukazovateľ	2007	2008	2009
DNM v OC	0	2 689	2 692
Oprávky k DNM	0	531	1 077
Stupeň opotrebovania DNM	0,00 %	19,75 %	41,01 %
DHM v OC	884 386	1 116 212	1 194 064
Oprávky k DHM	311 127	432 650	549 614
Stupeň opotrebovania DHM	35,18 %	38,76 %	46,03 %

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha za rok 2007 – 2009, vlastné spracovanie

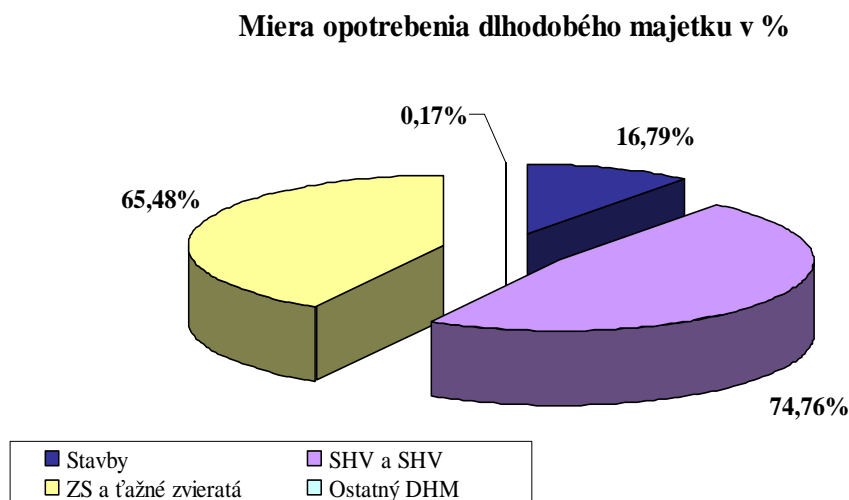
Tab. 8 Miera opotrebenia DHM podľa jednotlivých druhov majetku

Druh majetku/ukazovateľ	2007	2008	2009
Stavby v OC	68 081	108 810	145 829
Oprávky k stavbám	15 170	19 518	24 487
Miera opotrebenia stavieb	22,28 %	17,94 %	16,79 %
SHV a SHV v OC	384 651	563 334	591 161
Oprávky k SHV a SHV	240 224	338 113	441 952
Miera opotrebenia SHV a SHV	62,45 %	60,02 %	74,76 %
Základné stádo a ťažné zvieratá v OC	108 544	120 959	126 206
Oprávky k základnému stádu a ťažným zvieratám	55 733	75 018	82 637
Miera opotrebenia ZS a ťažných zvierat	51,35 %	64,50 %	65,48 %
Ostatný dlhodobý hmotný majetok v OC	323 110	323 110	323 649
Oprávky k ostatnému DHM	0	0	538
Miera opotrebenia ostatného DHM	0,00%	0,00 %	0,17%

Zdroj: Účtovný výkaz Súvaha za rok 2007 – 2009, vlastné spracovanie

Z analýzy opotrebenia jednotlivých druhov dlhodobého hmotného majetku, ktorá je uvedená v tabuľke 8 vyplýva, že miera opotrebenia stavieb má klesajúcu tendenciu, najmä z dôvodu modernizácií a výstavby nových budov (bitúнку) v sledovanom období. Najvyššiu mieru opotrebenia dosahujú samostatné hnutelné veci, preto bude musieť podnik v blízkej budúcnosti zabezpečiť realizáciu ich obnovy, čo v konečnom dôsledku vyvolá rast nákladov. Rastúcu tendenciu miery opotrebenia dosahuje aj základné stádo a ťažné zvieratá, ktorá v roku 2009 dosiahla až 65,48 %. Podnik by sa mal v blízkej budúcnosti začať zaoberať otázkou zvýšenia reprodukcie svojho základného stáda.

Graf 4 Miera opotrebenia dlhodobého majetku v % za rok 2009

Zdroj: Tabuľka 8, vlastné spracovanie

4.3 Účtovanie dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte

4.3.1 Vedenie účtovníctva

Skúmané poľnohospodárske družstvo účtuje v sústave podvojného účtovníctva a jeho účtovnú závierku overuje audítor. Podnik mesačne neprijíma a nevytvára veľké množstvo účtovných dokladov, z tohto dôvodu je vedenie účtovníctva od vzniku družstva zabezpečované externou dodávateľskou firmou, ktorá spracováva tak daňovú, ako aj účtovnú evidenciu. Outsourcingové služby podnik nevyužíva iba v oblasti mzdového účtovníctva, pretože mzdová a personálna evidencia je zabezpečená interným mzdovým pracovníkom.

Účtovníctvo sledovaného podniku je spracovávané prostredníctvom podnikového informačného systému WINCODEX od spoločnosti CODEX software system s. r. o. WINCODEX predstavuje komplexný podnikový informačný systém s vysokou modularitou a otvorenosťou systému, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že ho používajú aj poľnohospodárske podniky, pre ktoré boli vyvinuté moduly zvieratá a pôda.

Modul MAJETOK umožňuje evidenciu jednotlivých druhov dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku na inventárnych kartách. Do účtovníctva sa majetok dostáva po tom, ako sa vykoná jeho zaradenie. Tento modul umožňuje automatický výpočet účtovných odpisov na základe vopred určených metód odpisovania, ako aj sledovanie pohybov dlhodobého majetku počas roka. Účtovná jednotka využíva aj modul ZVIERATÁ, ktorý je určený tak pre prevádzkovateľov drobných chovov, ako aj väčšie poľnohospodárske podniky. Tento modul umožňuje individuálnu a skupinovú evidenciu hospodárskych zvierat. Skupinová evidencia predstavuje evidenciu mladých zvierat, o ktorých sa účtuje v rámci účtov účtovej triedy 1 – Zásoby. Evidencia základného stáda a ťažných zvierat sa vzťahuje na individuálnu evidenciu. Podpora komplexnej evidencie základného stáda je zabezpečená prostredníctvom inventárnych kariet.

4.3.2 Obstaranie dlhodobého nehmotného a hmotného majetku

Účtovanie o obstaraní DNM a DHM vykonáva sledovaná účtovná jednotka v súlade s Postupmi účtovania pre podnikateľov. Účtovná jednotka svoj dlhodobý majetok obstaráva výhradne kúpou od tuzemských dodávateľov, pričom obstarávacia cena zahŕňa aj náklady súvisiace s obstaraním, a to predovšetkým dopravné náklady a inštaláciu.

4.3.2.1 *Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku*

Účtovná jednotka si v roku 2008 obstarala kúpou mzdový softvér v celkovej sume 2 153 €. Softvér sa rozhodla zaradiť do dlhodobého nehmotného majetku na účet 013 – Softvér, aj keď nespĺňa sumu stanovenú osobitným predpisom (viac ako 2 400 €) na základe vnútropodnikovej smernice.

Pri účtovaní postupovala účtovná jednotka nasledovne:

<i>PČ.</i>	<i>Doklad</i>	<i>Text</i>	<i>Suma</i>	<i>Predkontácia</i>
1.	PFA	Zúčtovanie faktúry od dodávateľa za nákup mzdového softvéru: - cena softvéru - DPH 19 % - celková suma faktúry	2 091 € 397,29 € 2 488,28 €	041/- 343 119/- -/321 000
2.	VPD	Úhrada vedľajších nákladov súvisiacich s obstaraním softvéru od neplatiteľa DPH uhradená v hotovosti (inštalácia)	62 €	041/211
3.	PZU	Zaradenie obstaraného softvéru do DNM	2 153 €	013 000/041
4.	VBÚ	Úhrada dodávateľovi z BÚ	2 488,28 €	321 000/221 100

4.3.2.2 *Obstaranie dlhodobého hmotného majetku*

Účtovná jednotka dňa 21. 04. 2010 zakúpila od tuzemského dodávateľa zariadenie na dávkovanie surového mlieka typu Condor XL s automatom na fľaše a ochranným stánkom v celkovej sume 35 923,13 €. Dňa 10. 05. 2010 dostala faktúru za inštaláciu dávkovacieho zariadenia mlieka, automatu na fľaše a ochranného stánku v celkovej sume 1 936,73 €. V prílohe D je uvedená faktúra od spoločnosti BAJUHIT, s. r. o. za zariadenie na dávkovanie mlieka a v prílohe E je uvedená faktúra za jeho inštaláciu.

Ako doklad o zaradení príslušného dlhodobého hmotného majetku účtovná jednotka vystavila protokol o zaradení hmotného investičného majetku do používania. Tento doklad obsahuje konkrétny druh, cenu obstarania, dátum obstarania, dátum zaradenia, účel a odpisový plán (Príloha F). V prílohe G je uvedený účtovný doklad o vykonaní účtovného predpisu. Následne si účtovná jednotka vytvorila novú inventárnu kartu hmotného investičného majetku prostredníctvom ktorej eviduje konkrétny druh

majetku. Zariadeniu na dávkovanie surového mlieka pridela inventárne číslo 2010/002 (Príloha H). Pre nový druh majetku vytvorila analytický účet 022 200 – Samostatné hnutelné veci a súbor hnutelných vecí – Zariadenie na dávkovanie surového mlieka.

Pri účtovaní postupovala účtovná jednotka nasledovne:

<i>PČ.</i>	<i>Doklad</i>	<i>Text</i>	<i>Suma</i>	<i>Predkontácia</i>
1.	PFA	Zúčtovanie faktúry od dodávateľa za nákup zariadenia na dávkovanie mlieka		
		- cena zariadenia	30 187,5 €	042/-
		- DPH 19 %	5 735,63 €	343 119/-
		- celková suma faktúry	35 923,13 €	-/321 000
2.	PFA	Zúčtovanie faktúry od dodávateľa za inštaláciu dávkovacieho zariadenia		
		- cena inštalácie	1 627,5 €	042/-
		- DPH 19 %	309,23 €	343 119/-
		- celková suma faktúry	1 936,73 €	-/321 000
3.	PZU	Zaradenie obstaraného dávkovacieho zariadenia do DHM v OC	31 815 €	022 200/042
4.	VÚÚ	Úhrada dodávateľovi z krátkodobého bankového úveru	37 859,86 €	321 000/231 100

4.3.3 Odpisovanie dlhodobého hmotného majetku

Problematikou odpisovania dlhodobého majetku sa zaoberá Zákon o dani z príjmov, a to konkrétne § 22 až 28. Účtovná jednotka si môže zvoliť buď rovnomernú metódu odpisovania alebo zrýchlenú, avšak túto počas doby odpisovania nemôže meniť. Náš analyzovaný podnikateľský subjekt odpisuje dlhodobý majetok rovnomerným spôsobom, pričom zrýchlené odpisovanie nevyužíva. V nasledujúcej časti uvádzame príklad výpočtu rovnomerných odpisov.

Vyššie uvedené zariadenie na dávkovanie surového mlieka zaradila účtovná jednotka do druhej odpisovej skupiny. Odpisovať ho bude po dobu šiestich rokov, a to rovnomerným spôsobom odpisovania z obstarávacej ceny 31 815 €. Pri výpácte ročného odpisu sa uplatňoval nasledovný postup:

Ročný daňový odpis = 31 815/6 = 5 303 €

Tab. 9 Výpočet rovnomerných odpisov dávkovacieho zariadenia

Rok	Účtovný koeficient	Odpis v €	Zostatková cena
2010	1/6	5 303	26 512
2011	1/6	5 303	21 209
2012	1/6	5 303	15 906
2013	1/6	5 303	10 603
2014	1/6	5 303	5 300
2015	1/6	5 303	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Účtovná jednotka zaradila do používania zariadenie na dávkovanie surového mlieka dňa 31. 05. 2010 a predpokladanú dobu používania určila na 6 rokov. Pri výpočte účtovných odpisov by účtovná jednotka mala vychádzať z nasledovného výpočtu:

Mesačný účtovný odpis = 31 815 / (6 x 12) = 442 €

Sledovaný podnikateľský subjekt zaúčtuje ročný účtovný odpis v rovnakej sume ako daňový odpis. To znamená, že v roku 2010 zaúčtuje účtovný odpis v sume 5 303 € (Príloha I).

<i>Doklad</i>	<i>Text</i>	<i>Suma</i>	<i>Predkontácia</i>
ID	Zúčtovanie odpisu dávkovacieho zariadenia	5 303 €	551 000/ 082 200

4.3.4 Vyradenie dlhodobého hmotného majetku

Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92 o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove § 36 vymedzuje spôsoby vyradenia dlhodobého majetku. V našom sledovanom podnikateľskom subjekte sa využívajú najmä tieto konkrétne spôsoby vyradenia dlhodobého majetku:

- vyradenie v dôsledku likvidácie (fyzické a morálne opotrebenie),
- vyradenie v dôsledku predaja.

Dňa 31. 07. 2009 sa účtovná jednotka rozhodla vyradiť úplne odpísaný stolový počítač zn. DELL v obstarávacej cene 578,24 € v dôsledku morálneho a fyzického

opotrebenia. Keďže výška oprávok dlhodobého hmotného majetku sa rovnala vstupnej cene, účtovná jednotka vyradila z evidencie počítač nasledovným účtovným predpisom:

<i>Doklad</i>	<i>Text</i>	<i>Suma</i>	<i>Predkontácia</i>
Protokol o vyradení	Vyradenie počítača v OC	578,24 €	082 300/022 300

Dňa 15. 04. 2007 účtovná jednotka vyradila v dôsledku predaja osobný automobil zn. Škoda Octavia, ktorej obstarávacía cena bola 12 159 €. Dlhodobý hmotný majetok bol úplne odpísaný, výška oprávok sa rovnala vstupnej cene. Účtovnej jednotke sa podarilo predat' automobil v celkovej sume 5 200 €. Pri účtovaní sa postupovalo nasledovne:

Účtovná jednotka vystavila faktúru na odberateľa č. 10/2007 v celkovej hodnote 5 200 € a zaúčtovala pohľadávku voči odberateľovi na účet 315 – Ostatné pohľadávky, pretože predáva dlhodobý hmotný majetok, ktorý nepotrebuje. Následne vyradila automobil z evidencie na základe účtovného dokladu – Protokol o vyradení dlhodobého hmotného investičného majetku. Úhrada pohľadávky sa uskutočnila prevodom na bankový účet dodávateľa.

<i>P.č. Doklad</i>	<i>Text</i>	<i>Suma</i>	<i>Predkontácia</i>
1.	VFA Zúčtovanie faktúry na odberateľa za predaj automobilu:		
	- predajná cena	4 370 €	-/641
	- DPH 19 %	830 €	-/343 019
	- úhrnná čiastka faktúry	5 200 €	315/-
2.	Protokol o vyradení Vyradenie automobilu v OC	12 159 €	082 301/022 301
3.	VBÚ Inkaso pohľadávky od odberateľa	5 200 €	221 100/315

Záver

V bakalárskej práci sme sa venovali problematike zhodnotenia stavu a účtovania dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte. Objektom skúmania bolo menšie poľnohospodárske družstvo, ktoré sídli v Trenčianskom kraji.

Hlavným cieľom predkladanej záverečnej práce bolo zhodnotiť stav dlhodobého majetku, jeho štruktúru a vývoj a riešenie problematiky účtovania dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte. K naplneniu hlavného cieľa nám pomohli podporné ciele, ktoré sú rozpracované v praktickej časti bakalárskej práce.

Analýza dlhodobého majetku spoločnosti bola vykonaná za obdobie rokov 2007 – 2009 a hlavným zdrojom čerpania informácií boli účtovné výkazy Súvaha a Výkaz ziskov a strát. Na základe rozboru účtovných výkazov a analýzy majetkovej štruktúry sme dospeli k nasledovným záverom:

- V sledovanom období rokov 2007 – 2009 tvoril podstatnú časť majetku skúmaného poľnohospodárskeho družstva dlhodobý majetok, ktorý v roku 2009 predstavoval až 71,09 % z celkového majetku podniku.
- Vývoj dlhodobého majetku mal počas sledovaného obdobia kolísavý charakter, ktorý sa prejavil v roku 2009 nárastom dlhodobého majetku na hodnotu 646 427 €, čo predstavuje nárast o 13 % oproti roku 2007. Tento nárast bol spôsobený najmä zvyšovaním položiek dlhodobého hmotného majetku, a to konkrétne samostatných hnutelných vecí a súborov hnutelných vecí a stavieb. Poľnohospodárske družstvo v sledovanom období vynakladalo investície najmä na nákup nových strojov poľnohospodárskej mechanizácie a výstavbu bitúniku, ktorý predstavuje pridruženú výrobu podniku. V sledovanom období bol okrem rastu dlhodobého majetku zaznamenaný aj jeho pokles, ktorý bol spôsobený najmä vyradením nefunkčného alebo úplne odpísaného dlhodobého majetku.

Pri analýze dlhodobého majetku sme okrem podrobného rozboru jednotlivých zložiek dlhodobého majetku vychádzali aj z výpočtov vybraných ukazovateľov finančnej analýzy. Dospeli sme k nasledovným záverom:

- Na základe ukazovateľov aktivity môžeme skonštatovať ich negatívny vývoj, pretože obrat dlhodobého majetku podniku sa spomalil z 1,35 na 1,29 obrátok za rok.

-
- Ukazovateľ rentability dlhodobého majetku mal za celé sledované obdobie rastúcu tendenciu. V roku 2009 vzrástol o 0,82 % oproti roku 2007 na hodnotu 1,65 %. Z toho vyplýva, že spoločnosť hospodári efektívne so svojim neobežným majetkom.
 - Každý podnikateľský subjekt sa snaží zabezpečiť rast ukazovateľa účinnosti dlhodobého majetku. V našom analyzovanom podniku sa hodnota tohto ukazovateľa počas sledovaného obdobia výrazne nezmenila. V roku 2009 prinieslo 1 € neobežného majetku 1,93 € výnosov.
 - Z hľadiska financovania dlhodobého majetku vykazuje analyzovaná spoločnosť po celé sledované obdobie nežiaduci stav podkapitalizovanosti. Najvyššiu mieru podkapitalizovanosti dosiahol podnik v roku 2008 vo výške 279 498 €. Podnik teda kryl svoj dlhodobý majetok aj krátkodobými zdrojmi, z čoho usudzujeme, že zlaté bilančné pravidlo nebolo dodržané.

Kapitola Účtovanie dlhodobého majetku vo vybranom podnikateľskom subjekte bola spracovaná najmä pomocou konzultácií s externou účtovníčkou podniku. Na základe získaných informácií sme dospeli k nasledovným záverom:

- Analyzovaný podnikateľský subjekt účtuje v sústave podvojného účtovníctva. Pri účtovaní o dlhodobom majetku vychádza z platných právnych predpisov, a to konkrétne zo Zákona o účtovníctve č. 431/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov a Postupov účtovania pre podnikateľov.
- Vedenie účtovníctva vykonáva externá dodávateľská firma, ktorá na spracovanie účtovníctva používa podnikový informačný systém WINCODEX.
- Účtovná jednotka svoj dlhodobý majetok obstaráva od tuzemských dodávateľov najčastejšie kúpou. Obstarávacia cena zahŕňa aj vedľajšie náklady súvisiace s obstaraním a na základe Protokolu o zaradení dlhodobého majetku do užívania ho zaradí na príslušné majetkové účty.
- Mieru opotrebenia jednotlivých druhov dlhodobého hmotného a nehmotného majetku podnik vyjadruje vo forme odpisov. Pri odpisovaní využíva odpisové sadzby stanovené Zákonom o dani z príjmov č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. Nami analyzovaný podnikateľský subjekt využíva rovnomerný spôsob odpisovania, pričom zrýchlené odpisovanie nevyužíva.

-
- V prípade, že je dlhodobý majetok úplne odpísaný (jeho zostatková cena je nulová) alebo nefunkčný, tak ho účtovná jednotka vyradí z evidencie v zmysle Postupov účtovania pre podnikateľov.

Návrhy a odporúčania

- Na základe ukazovateľov aktivity dlhodobého majetku sme dospeli k záveru ich negatívneho vývoja, pretože podnik v roku 2009 pri vyššom objeme dlhodobého majetku dosiahol nižšie tržby v porovnaní s rokom 2007. Naším odporúčaním je zvýšiť efektívnosť dlhodobého majetku, čo v konečnom dôsledku zabezpečí aj rast tržieb. Efektívne využívanie dlhodobého majetku by mohlo byť zabezpečené napríklad zapojením všetkých strojov poľnohospodárskej mechanizácie do výrobného procesu. Ďalším riešením by mohlo byť zvýšenie dojivosti kráv v základnom stáde prostredníctvom plemena, ktoré je špecifické veľmi vysokou dojivosťou.
- Ukazovateľ rentability dlhodobého majetku dosahoval v sledovanom období rastúcu tendenciu, preto odporúčame, aby podnik v tomto trende aj naďalej pokračoval, respektíve sa ho snažil neustále zvyšovať. Rast zisku by mohol podnik zabezpečiť napríklad zvýšením predaja z dvora, ktoré podnik využíva len v minimálnej miere prostredníctvom predaja mlieka v mliečnom automate.
- Podnik by mal nevyhnutne prehodnotiť krytie svojho dlhodobého majetku dlhodobými cudzími zdrojmi, pretože krytie dlhodobého majetku krátkodobými zdrojmi prináša rôzne riziká. Krátkodobými cudzími zdrojmi môže podnik kryť svoj dlhodobý majetok maximálne do jedného roka, preto nastáva problém ich obnovy. Ak sa podniku nepodarí zabezpečiť ich obnovu, podnik bude nútený svoj dlhodobý majetok odpredať, čo by v konečnom dôsledku znamenalo zníženie produkcie, tržieb a zisku.

Predkladaná bakalárska práca mi bola prínosom v tom zmysle, že mi jej spracovanie umožnilo aplikovať teoretické znalosti riešenej problematiky na konkrétny príklad z praxe a verím, že úlohy stanovené v časti „Cieľ práce“ boli úspešne splnené.

Zoznam použitej literatúry

1. **BIELIK, P.** 2008. *Podnikové hospodárstvo*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2008. 319 s. ISBN 978-80-552-0010-1.
2. **CENIGOVÁ, A.** 2010. *Podvojný účtovníctvo podnikateľov*. 11. aktual. a doplnené vyd. Bratislava : Ceniga, 2010. 656 s. ISBN 978-80-969946-2-5.
3. **HACHEROVÁ, Ž. – LÁTEČKOVÁ, A. – KOČNER, M.** 2010. *Základy účtovníctva*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2010. 177 s. ISBN 978-80-552-0384-3.
4. **CHAJDIAK, J.** 2004. *Ekonomická analýza stavu a vývoja firmy*. Bratislava : Statis, 2004. 353 s. ISBN 80-85659-32-8.
5. **KNÁPKOVÁ, A. – PAVELKOVÁ, D.** 2010. *Finanční analýza*. Praha : Grada Publishing, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3349-4.
6. **KOČNER, M.** 2003. *Jednoduché účtovníctvo*. Nitra : ER-PRINT, 2003. 224 s. ISBN 80-969056-0-0.
7. **KOTULIČ, R. – KIRÁLY, P. – RAJČÁNIOVÁ, M.** 2010. *Finančná analýza podniku*. 2. preprac. a dopl. vydanie. Bratislava : Iura Edition, 2010. 238 s. ISBN 978-80-8078-342-6.
8. **KUČERA, M. – LÁTEČKOVÁ, A.** 2008. *Podnikové informačné systémy a účtovníctvo*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2008. 117 s. ISBN 978-80-8069-985-7.
9. **LÁTEČKOVÁ, A.** 2005. *Automatizácia účtovníctva*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2005. 93 s. ISBN 80-8069-632-2.
10. **MÁZIK, J. a kol.** 2004. *Účtovníctvo I*. Bratislava : Súvaha, 2004. 459 s. ISBN 80-88727-76-6.
11. **MÁZIKOVÁ, K. - BOUŠKOVÁ, D. – MATEÁŠOVÁ, M.** 2009. *Účtovníctvo A, učebný text*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 198 s. ISBN 978-80-8078-294-8.
12. **MÁZIKOVÁ, K. a kol.** 2006. *Účtovníctvo, nadobúdanie zručností v podvojnóm účtovníctve*. Bratislava : Iura Edition, 2006. 271 s. ISBN 80-8078-088-9.
13. **PATAKY, J. – ŠKORECOVÁ, E. – BITTEROVÁ, M.** 2010. *Podvojný účtovníctvo pre samoukov*. Nitra : Effeta, 2010. 227s. ISBN978-80-89245-13-0.
14. **PETERSON, R.** 2002. *Accounting for Fixed Assets*. USA : Wiley, 2002. 224 s. ISBN 0-471-09210-X.

-
15. **SEDLÁK, M. a kol.** 2007. *Podnikové hospodárstvo*. Bratislava : Iura Edition, 2007. 255s. ISBN 978-80-8078-093-7.
 16. **SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BAŠTINCOVÁ, A.** 2004. *Účtovníctvo*. 2. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X.
 17. **SRPOVÁ, J. - ŘEHOŘ, V.** 2010. *Základy podnikání*. Praha : Grada Publishing, 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.
 18. **ŠLOSÁR, R. – ŠLOSÁROVÁ, A.** 2005. *Podvojně účtovníctvo pre podnikateľov*. Bratislava : Iura Edition, 2005. 199 s. ISBN 80-8078-043-9.
 19. **ŠOSTRONEKOVÁ, M. - KAJANOVÁ, J.** 2009. *Podvojně účtovníctvo podnikateľa po prechode na euro*. Bratislava : EPOS, 2009. 447 s. ISBN 978-80-8057-803-9.
 20. **VEBER, J. - SRPOVÁ, J. a kol.** 2008. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.
 21. **WEYGANDS, J. – KIMMEL, P. – KIESO, D.** 2008. *Accounting principles*. USA: Wiley, 2008. 313 s. ISBN 978-0-470-38658-3.
 22. **ZUZÁK, R. – KÖNIGOVÁ, M.** 2009. *Krizové řízení podniku*. 2. aktual. rozš. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-3156-8.

Všeobecne závazné právne normy:

23. Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
24. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
25. Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92 o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove pre podnikateľov.

Internetové zdroje:

26. *Potenciálny podnikateľ*. 2008 [online] [cit. 2011-02-11]. Dostupné na:
<<http://www.msponline.sk/content/potencialny-podnikatel>>.
27. *Ako viesť účtovníctvo – interne alebo externe?* 2010 [online] [cit. 2011-02-12].
Dostupné na:
<<http://www.podnikajte.sk/prevadzkaufirmy/category/uctovnictvo/article/ako-viest-uctovnictvo.xhtml>>.
28. ŠPIDLA, V. 2010. *Zemědelství v budoucnosti výrazně ožije*. 2010 [online] [cit. 2011-02-26]. Dostupné na: <<http://www.vladimirspidla.cz/cz/2010/09/zemedelstvi-v-budoucnosti-vyrazne-ozije/>>